

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Pedagogická fakulta

**Potřebnost a možnosti zkvalitnění služeb
nízkoprahového zařízení pro děti a mládež**

„Klub 21“ v Berouně

Zdeňka Benešová

Katedra pedagogiky

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslava Hanušová, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

2013

Čestně prohlašuji,

že jsem bakalářskou práci na téma Potřebnost a možnosti zkvalitnění služeb nízkoprahového zařízení pro děti a mládež „Klub 21“ v Berouně vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

Podpis

Na prvním místě patří mé poděkování PhDr. Jaroslavě Hanušové, Ph.D. za odborné konzultace, podnětné rady, podporu a velmi vstřícný přístup v průběhu psaní bakalářské práce.

Děkuji také Mgr. Romanu Musilovi, Mgr. Kláře Laurenčíkové, PhDr. Barboře Janečkové, Ph.D. a občanskému sdružení Prostor za odbornou pomoc při vzniku nízkoprahového zařízení pro děti a mládež „Klub 21“ v Berouně, jehož potřebností a možnostmi rozvoje se bakalářská práce zabývá.

Poděkování patří všem dotazovaným respondentům za ochotu podělit se o své názory a připomínky.

NÁZEV:

Potřebnost a možnosti zkvalitnění služeb nízkoprahového zařízení pro děti a mládež „Klub 21“ v Berouně

AUTOR:

Zdeňka Benešová

KATEDRA:

Katedra pedagogiky

OBOR:

Výchova ke zdraví se zaměřením na vzdělávání a základy společenských věd se zaměřením na vzdělávání

VEDOUCÍ PRÁCE:

PhDr. Jaroslava Hanušová, Ph.D.

ABSTRAKT:

Předmětem bakalářské práce je mapování vnějšího prostředí pro pomoc dětem a mládeži v nepříznivé sociální situaci poskytováním služeb nízkoprahového zařízení pro děti a mládež „Klub 21“ v Berouně. Prostřednictvím odborníků ve vybraných institucích je zjišťována potřebnost a možnosti zkvalitnění jeho služeb v kontextu hlavních oblastí společenského prostředí - sociální, technické, ekonomické a politicko – právní. Teoretická část nejprve připomíná vybrané mezníky z historie vývoje sociálních služeb obecně, a to ve vazbě na objasnění jejich funkce a přínosu pro společnost. Následující část se zabývá nízkoprahovým zařízením v jeho cílech, poslání, obsahu služeb a metodami práce, včetně charakteristiky „Klubu 21“. Praktická část popisuje vlastní výzkumné šetření uskutečněné metodou kvalitativního výzkumu v jeho jednotlivých fázích, porovnává a shrnuje zjištěné poznatky, které je možné aplikovat v praxi.

KLIČOVÁ SLOVA:

nepříznivá sociální situace, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, sociální služby, primární prevence, sociální politika

TITLE:

The need and possibility of improving services of low-threshold facilities for children and youth "Club 21" in Beroun

AUTHOR:

Zdeňka Benešová

DEPARTMENT:

Specialization in pedagogy

FIELD:

Health Education and Social Sciences

SUPERVIZOR:

PhDr. Jaroslava Hanušová, Ph.D.

ABSTRACT:

The subject of this thesis is to map the external environment of help available to children and youth provided by low threshold facilities such as the "club 21" in Beroun. Through research with practitioners in selected institutions, the thesis investigates the need and possibilities of improving its services in the context of the major areas of social environment - social, technical, economic and political - legal. In order to achieve this objective the theoretical part identifies the milestones in the history of the development of social services in general, and in relation their function and contribution to society. The following section deals with low-threshold facilities in its objectives, mission and services, content and methods of work including the characteristics of the "Club 21". The practical part describes research work carried out by qualitative research in its various phases, it summarizes and interprets the findings and it converts them to the level of observable characters. In addition to mapping and orientation of the real possibilities of low-threshold facilities development for children and youth "Club 21" the aim of this thesis is also to provide an opportunity to apply their knowledge in practice.

KEY WORDS:

unfavorable social situation, low-threshold facilities for children and youth, social services, primary prevention, social politics

OBSAH

1 Sociální služby	9
1.1 Vybrané mezníky z historie vývoje sociálních služeb.....	9
1.2 Sociální stát	12
1.3 Právní pohled.....	12
1.4 Současné sociální služby	13
1.4.1 Zřizovatelé sociálních služeb	14
1.4.2 NZDM jako součást sítě sociálních služeb	16
2 Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež.....	17
2.1 Definice NZDM	17
2.2 Ukotvení služeb NZDM v legislativě.....	17
2.3 Poslání NZDM	18
2.4 Cíle NZDM	18
2.5 Cílová skupina.....	19
2.6 Formy poskytování služeb NZDM.....	20
2.7 Princip nízkoprahovosti.....	20
2.8 Popis intervencí realizovaných ve prospěch uživatele.....	20
2.8.1 Kontaktní práce	21
2.8.2 Situační intervence	21
2.8.3 Krizová intervence	21
2.9 Činnosti služeb NZDM	22
2.10 Obsah služeb NZDM konkrétně.....	22
2.10.1 Výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti	23
2.10.2 Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím	24
2.10.3 Sociálně terapeutické činnosti	25
2.10.4 Pomoc při uplatňování práv	27

2.11 Standardy kvality.....	28
2.12 Etický kodex.....	28
2.13 Evidence – výkaznictví NZDM.....	29
2.14 Zaměstnanci v NZDM.....	30
2.15 Financování sociálních služeb.....	31
2.16 Prognostické scénáře možného vývoje NZDM.....	31
2.17 Předvýzkum k empirické části	32
3 Empirická část	34
3.1 Cíle výzkumného šetření	34
3.2 Metodologická část	34
3.2.1 Výzkumný nástroj	34
3.2.2 Výzkumný vzorek	35
3.3 Výsledky výzkumného šetření	36
3.3.1 Zvolení dotazovaní respondenti v uskutečněném pořadí rozhovorů.....	36
3.4 Komparace a shrnutí výsledků práce	37
3.4.1 Úvodní část rozhovoru	38
3.4.2. „S“ – společenské faktory	40
3.4.3. „T“- technické faktory.....	43
3.4.4 „ E“ – ekonomické faktory.....	44
3.4.5 „P“ – politicko právní faktory	46
3.4.6 Závěrečná část.....	47
4 Závěr bakalářské práce	48

ÚVOD

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (dále jen NZDM) patří k zařízením prevenčních sociálních služeb, jejichž hlavním posláním je pomoc dětem a mládeži v nepříznivé sociální situaci a ochrana společnosti před sociálně – patologickými jevy.

V Berouně jsou služby NZDM poskytovány „Klubem 21“ od 1. 1. 2012. Jeho zřizovatelem je občanské sdružení Pro zdraví 21, jehož hlavním cílem je komplexní podpora rodin se zaměřením na děti mladšího a staršího školního věku a mládež. Kromě „Klubu 21“ uskutečňuje občanské sdružení své cíle prostřednictvím integrační skupiny „Klub po škole“ a vzděláváním dospělých v prarodinných aktivitách. Konkrétními činnostmi je alternativní družina zaměřená na sociální pedagogiku, podporu sladění rodinných a profesních rolí, spolupráci s rodinou a organizací seminářů a kurzů v základních oblastech vztahujících se k rodině. Jednotlivé činnosti občanského sdružení na sebe vzájemně navazují a prolínají se. Sdružení usiluje o bližší, provázanější spolupráci souvisejících výchovně – vzdělávacích a sociálních institucí a o aktivní účast podílení se na vytváření společenského klima sociálních služeb.

Současná doba je charakterizována narůstající potřebou sociálních služeb, zvyšujícími se nároky na jejich odbornou a materiální kvalitu, ale také ekonomickou nejistotou v sociální oblasti. Cílem bakalářské práce není tuto nejistotu odstranit, ale zmapovat reálné možnosti dalšího vývoje NZDM „Klub 21“, který je úzce vázán na vnější prostředí organizace vytvářené naší společností.

Zřizování a existence služeb NZDM, by mělo vycházet z vnímaného sociálního problému, který má být prostřednictvím poskytování jeho služeb řešen. Můžeme říci, že na jedné straně stojí potřebnost služeb, jejich optimální materiální podoby a odborného přístupu, kterým je podmíněn přínos pro společnost, a na straně druhé reálné ekonomické možnosti úzce související s politicko - právní situací jako odrazem našich demokratických preferencí, zájmů a hodnot.

1 Sociální služby

NZDM spadá v současné době ve svém působení do oblasti sociálních služeb. Hlavním posláním sociálních služeb obecně, je ochrana společnosti před společensky nežádoucími jevy a podpora a pomoc osobám v nepříznivé sociální situaci, s cílem zlepšit kvalitu jejich života. Jednotlivé sociální služby se ve své práci zaměřují na znevýhodněné skupiny osob ve společnosti a jejich specifické potřeby. Abychom mohly správně chápat podstatu sociálních služeb, jejich zaměření na cílové skupiny, zájem společnosti o jejich existenci a problematiku jejich zřizování, udržení a zkvalitňování, je potřebné nahlédnout do historie, snažit se je chápat v kontextu celospolečenském (v souvislosti se sociální, politickou, ekonomickou a právní oblastí) a zároveň také spolupracujícím a návazným, komplexním systémem sociálního působení.

1.1 Vybrané mezníky z historie vývoje sociálních služeb

Sociální služby, tzv. způsoby pomoci znevýhodněným lidem, se historicky vyvíjely v konsensu s dobou, do které patřily, původně jako pomoc bližním. Příčiny vzniku a motivace pomoci, podoby i metody práce se měnily, podstata však zůstávala a zůstává stejná. Teorie vysvětluje existenci pomoci bližnímu v náročné životní situaci podmíněností dvou skupin, z nichž jeden je v náročné situaci a druhý disponuje mocí na udržení společenské rovnováhy (Matoušek, 2007).

Pomoc znevýhodněným lidem se původně vyvinula ze strachu z ohrožení vlastního spokojeného stavu panovníků, která teprve později přerostla v humanitní pomoc zakládající se na soucitu a lidských právech. Už starověcí panovníci byli nuceni chudobu řešit (například rozdávání chleba chudým), když už její míra přerostla natolik, že se stávala hrozbou. Cílem bylo odstranění hrozby, např. povstání či vzpoury (Matoušek, 2007).

První pomoc znevýhodněným (zejména chudým, nemocným, cikánům, lidem vyvázaných z rodinných pout), kterou můžeme označit jako sociální služby, nacházíme až po vzniku církve a uznání křesťanství jako státního náboženství. V této době začaly vznikat první institucionální formy poskytování sociální péče ukotvené panovníkem v právních normách, kterou zajišťovaly farnosti a kláštery. Celou tuto dobu silně charakterizuje především represivní přístup ke znevýhodněným, projevující se snahou o jejich vyloučení ze společnosti (například

jejich odhánění od sídel). Tento přístup se později více či méně objevuje po mnoho století a setkáváme se s ním i dnes (Matoušek, 2007).

Z původní milosrdné činnosti se postupně stala povinná pomoc odrážející se v zákonech. V souvislosti s centralizací státu začala vznikat na přelomu 18. a 19. století první větší ústavní zařízení, která byla diferencovaná a známe je z literatury jako sirotčince, chudobince, útulky a podobně. Cílovou skupinou byli lidé hlavně chudí, nemocní, postižení, tuláci a opuštěné děti a mládež. Tato zařízení byla budována v kláštorech, ale také v obcích, tzv. pastouškách. V těchto obcích se na výživu skládali jednotliví občané obce, čímž byla posilována solidarita mezi občany. V našich zemích se začal vyvíjet institut Domovského práva vyplývající z práv a povinností, které byly součástí právního vztahu mezi příslušníkem obce (ten měl domovské právo vůči obci) a obcí samotnou. V tomto období byla v Rakousku deklarována tzv. všelidská práva, jejichž cílem mělo být uskutečnění práva na existenci (Matoušek, 2007).

Po vzniku Československé republiky v roce 1918 se systém ochrany pozměnil. Osobám v nouzi měla v první řadě poskytnout pomoc rodina, poté teprve státní aparát, různé spolky a fondy. Okresy a země hradily péči teprve v případě velkých nákladů, tzv. regresní právo. V meziválečném období se dále vyvíjel systém péče, který začal klást důraz ve smyslu pomoci včas a brzy, aby bylo zabráněno důsledkům vážnějšího rázu. Doporučovalo se mít oči a srdce otevřené, netrpět bídu a utrpení, křivdu a bezpráví. Toto pojetí bylo chápáno ve smyslu „bytí člověkem“ (Matoušek, 2007).

U nás je v roce 1948 zrušen Institut domovského práva a jasnou prioritou se stává zajištění moci a chodu hospodářství v socialistickém státě. Starost o znevýhodněné je přesunuta z obcí na stát a jeho orgány. Sociální péče se stává centralizovanou. Církevní a nestátní subjekty jsou zrušeny. Stát rozděljuje sociální péči mezi několik ministerstev tzv. „resortismus“. Tento systém ve velké míře přetrvává dodnes. Řídící a kontrolní pravomoci má na starosti Státní úřad sociálního zabezpečení. Všichni občané jsou zaměstnání. Těžko se prosazují služby typu rozvojových aktivit, které by vedly k probouzení životních sil v člověku, usiluje se naopak převážně o potlačení individuality. Tento systém sice zajišťuje sociální jistoty jako je například zaměstnání a bydlení, na druhou stranu však podporuje v člověku

odcizení sobě samému. Potlačuje jeho tvůrčí aktivitu, která je přirozeným stavem „bytí“ a díky níž může naplnit svůj lidský potenciál (Večeřa, 1996; Fromm, 2001).

V západních zemích se v druhé polovině 19. století a zejména ve 20. století převažující silou v sociálních službách stává sociální politika, ve které se setkáváme s modelem reziduálním (stát zajišťuje jen to, co jednotlivec a rodina nemůže zajistit), univerzalistickým sociálního státu (vyznačuje se tím, že některé situace jednotlivci a rodiny nezvládnou nebo zvládnou těžce a s nepřijatelnou mírou vysokého rizika) a korporativistickým (převádí břemeno ochrany státním i nestátním subjektům). Do praxe je zařazována řada sociálně terapeutických metod, ve kterých je klientům dáována část odpovědnosti za své zlepšení situace a ten se tak stává aktivním činitelem na své vlastní cestě. Vypracovávají se preventivní terapeutické programy (zejména pro ohrožené děti z nefunkčních rodin, děti se syndromem CAN, rizikovou mládež, oběti domácího násilí, prostituce apod.) Objevuje se podpora formou chráněného bydlení či podporovaného zaměstnání. Sociální poradenství je budováno pro jednotlivé cílové skupiny osob v nouzi s odlišnými potřebami (Matoušek, 2007).

V roce 1989 je reflektován ve výchozím bodě vliv nemocného vývoje společnosti Československé socialistické republiky: Neprojevuje se zájem o osud druhého člověka, sociální politika je v pozadí, zatím co v západních zemích se rozvíjí. O sociálně patologických jevech se nesmí hovořit a tváří se, že je vše v pořádku. Společnost je tolerantní vůči sociálně patologickým jevům, vládne zvýšená intolerance k odlišným názorům, postojům, etnikům a kulturám (Bednářová, 2000).

Po roce 1989 je problematika v sociální oblasti předpokladatelná a tak je velmi brzy připraven systém záchranné sociální sítě, který má zmírnit tzv. transformační šok. Vize této záchranné sítě však není bohužel naplněna. Sociálně patologické jevy dále narůstají, zejména vlivem náhlé sociální, politické a ekonomické změny. Boří se staré normy, společnost ztrácí univerzální, jednosměrný postoj. Různé oblasti života se začínají svobodně a nekoncepčně rozvíjet, lidé se špatně orientují, zvyšuje se míra úzkosti a dezorientace (Matoušek, 2007).

Někteří autoři uvádějí, že současná společnost je charakterizována individualismem, konzumním přístupem k životu, „otupělým a ohlušelým“ vnímáním, přesycením a narcismem. Tuto společnost jsme vytvořili my (Duffková, 2008; Lipovetsky, 2008).

1.2 Sociální stát

Sociální stát je chápán jako výsledek historického a sociálního vývoje společnosti a jako určitý politický kompromis. Bere na vědomí, že sociální podmínky života lidí, jsou věcí veřejnou a garantuje minimální životní úroveň svých obyvatel. Toto vědomí se odráží v zákonech (je vymahatelné) a postojích státu, jeho aktivitách v institucích a praktických politických krocích. Jedná se o garance sociálních dávek zajišťujících životní minimum, poskytování veřejných sociálních služeb zejména v oblasti školství a zdravotnictví všem jednotlivcům a rodinám, bez rozdílu jejich sociálního statusu a na odpovídající úrovni. Země zajišťuje míru bezpečí a jistoty, důstojnost jedince, blahobyt občanů, snížení sociální nerovnosti, vyšší sociální spravedlnost, standardní úroveň sociálních služeb, zlepšení kvality osobního a společenského života a legitimaci politického systému. Jaké cíle země uskutečňuje, souvisí se sociokulturním zázemím a preferencemi státu. V demokratickém systému by měla odrážet preference, priority a zájmy většiny obyvatel (Večeřa, 1996; David, 2002).

1.3 Právní pohled

Právo na ochranu jako pomoc znevýhodněnému bližnímu vychází z myšlenky, že jako lidé jsme si všichni rovni, na svět ale přicházíme nesterilně vybaveni, rodíme se do různého prostředí, s různými schopnostmi a nadáním. V demokratickém systému zajišťuje myšlenku francouzské revoluce volnost – rovnost – bratrství vláda (výkonná moc), parlament (zákonodárná moc) a justiční řád (soudní moc). Dalším důvodem, proč poskytovat jednotlivcům i rodinám sociální podporu, je hrozba destabilizace společnosti, která by mohla vzniknout ignorováním problémů, jak můžeme vidět v historii. Na jedné straně je tedy povinností společnosti podporovat znevýhodněné, na straně druhé je potřebné chránit společnost před nárůstem a riziky sociálně patologických jevů. Právo na ochranu před nimi a pomoc v nepříznivé sociální situaci je součástí Všeobecné deklarace lidských práv. Sociální služby jsou zakotveny v zákonech, čímž se stává zajišťování a dodržování vymahatelné soudní mocí. Ve svém působení spadají do resortu Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV), přičemž jejich působení se překrývá s dalšími oblastmi, jako je Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Předmět, zásady, okruhy osob, způsoby pomoci a požadavky na poskytování sociálních služeb upravuje zákon č.

108/2006 Sb., o sociálních službách. Vymezuje právo každé osoby na základní sociální poradenství a možnosti řešení své nepříznivé sociální situace, jejímu předcházení a minimálnímu finančnímu zajištění. Pomoc dětem a mládeži v nepříznivé sociální situaci úzce souvisí a je upravována Listinou základních práv a svobod, Úmluvou o právech dítěte, zákonem o sociálně právní ochraně dětí, zákonem o rodině a dalších dokumentech (Matoušek, 2007; Listina základních lidských práv a svobod; Všeobecná deklarace lidských práv; Úmluva o právech dítěte; Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně - právní ochraně dětí; Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách).

1.4 Současné sociální služby

Současné sociální služby mají svou podobu, která odráží sociální, politickou, právní a ekonomickou úroveň společnosti. V jejich rámci je realizována sociální práce vycházející ze zakázky státu a zjištěných potřeb znevýhodněných cílových skupin, je reakcí na aktuální stav společnosti, nejen co do potřebnosti sociálních služeb, ale také jejich preferencí a hodnot. Poskytování sociálních služeb je realizováno sociální prací (Deklarace o pokroku a rozvoji sociálních služeb).

„**Sociální práce** je společenskovední disciplína i oblast praktické činnosti, jejímž cílem je odhalování, vysvětlování, zmírňování a řešení sociálních problémů (např. chudoby, zanedbávání výchovy dětí, diskriminace určitých skupin, delikvence mládeže, nezaměstnanosti). Sociální práce se opírá jednak o rámec společenské solidarity, jednak o ideál naplňování individuálního lidského potenciálu. Sociální pracovníci pomáhají jednotlivcům, rodinám, skupinám i komunitám dosáhnout způsobilosti k sociálnímu uplatnění nebo ji získat zpět. Kromě toho pomáhají vytvářet pro jejich uplatnění příznivé společenské podmínky. U klientů, kteří se již společensky uplatnit nemohou, podporuje sociální práce co nejdůstojnější způsob života“ (Matoušek, 2003, s. 57).

Sociální práce by měla podporovat a rozvíjet autonomii každého jedince, respekt k sobě samému i ostatním v souladu s naplněním lidského potenciálu „byť člověkem“, přijímat jeho právo činit vlastní rozhodnutí a nést za něj odpovědnost. Předpokladem sociální práce by mělo být otevřené srdce, které podporuje v sobě i v druhých lásku k životu, nezávislost a vcítění (Fromm, 2001; Horney, 2000).

Sociální práce je uskutečňována tzv. fakultativní činností:

- práce přímá – veškerá kontaktní činnost a přímá interakce s cílovou skupinou
- práce nepřímá – administrativní náležitosti, agenda klientů, spolupráce se souvisejícími institucemi, koncepty, projekty, prezentace, medializace, provozní zajištění
- přesahující práce - průběžné vzdělávání, supervize, metodické řízení (Ministerstvo práce a sociálních věcí, Vykazování dat o poskytovaných sociálních službách, 2009)

1.4.1 Zřizovatelé sociálních služeb

Zřizovateli sociálních služeb se označují subjekty, které jsou za práci poskytovatele sociálních služeb odpovědné. Zřizovateli zařízení poskytujících sociální služby mohou být orgány státní správy, orgány územních samosprávných celků nebo neziskové organizace (Molek, 2011).

V současné době jsou zřizovateli a poskytovateli sociálních služeb MPSV, kraje, obce a nevládní neziskové organizace. Současná sociální politika směřuje k přesunutí odpovědnosti za sociální služby na obec, následně kraj a v nejnútnejší míře MPSV. Cílem této strategie je systém sociálních služeb „šitých na míru“ místním podmínkám vycházející ze znalosti místního prostředí, který umožňuje rychlejší reakci na akutní problémy a následně realizaci nejpotřebnějších aktivit v oblasti sociálních služeb (Molek, 2011).

MPSV

Řídí a kontroluje výkon státní správy v oblasti sociálních služeb. Zpracovává střednědobý národní plán rozvoje sociálních služeb za účasti krajů, zástupců poskytovatelů sociálních služeb a uživatelů (Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách).

Kraj

Dbá na vytváření vhodných podmínek pro rozvoj sociálních služeb, zjišťuje skutečné potřeby osob a v tomto kontextu plánuje sociální služby v regionech a jejich kapacity. Zpracovává střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve spolupráci s obcemi na území kraje a se zástupci poskytovatelů a uživatelů. Sleduje a vyhodnocuje plnění plánů rozvoje sociálních služeb a informuje o nich. Koordinuje poskytovatele sociálních služeb (Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách).

Obec

Zjišťuje potřeby v regionu, zajišťuje dostupnost a informovanost o možnostech a způsobech poskytovaných sociálních služeb. Spolupracuje s poskytovateli a s krajem. Obecní úřad s rozšířenou působností koordinuje jejich poskytování. Měl by zpracovat střednědobý plán ve spolupráci s krajem, poskytovateli sociálních služeb a uživateli. Řídí komunitní plánování, jehož úkolem je mapovat místní potřeby a dávat je do konsensu s místními zdroji (již existující organizace poskytující služby, veřejné peníze, občané schopní přispět svou prací a kapitálem, s finančními fondy apod.) (Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách).

Například v Berouně je komunitní plánování úspěšně realizováno a jeho činnost a vzájemná spolupráce se stále rozvíjí. Pracovníci NZDM „Klub 21“ se pravidelně aktivně účastní komunitního plánování, jejich konkrétním přispěním ke zkvalitňování sociálních služeb, je monitorování posunů služeb pracujících v oblasti primární prevence, jejich nedostatků a potřeb. Koordinační skupina, která vede komunitní plánování, realizovala Analýzu sociálních potřeb, kde zjišťovala, jaká služba je v regionu žádoucí. Uskutečněná analýza potvrdila potřebu udržení a zkvalitnění služeb NZDM z pohledu uživatelů (dotazování respondenti - děti a mládež ve věku od 12 – 19 let). Tato potřeba je zahrnuta i v Plánu primární prevence na léta 2013 – 2015 (Město Beroun, Plán primární prevence na léta 2013 – 2015, 2012).

Neziskové organizace

Neziskový (netržní) sektor tvoří organizace, které jsou právníckými osobami. Mohou dostávat dotace na svou činnost, a to z veřejných rozpočtů, které

prerозdělují zastupitelé politické moci. Zřizování sociálních služeb neziskovými subjekty dává možnost reagovat na místní podmínky tak, aby sociální služby byly v co největší možné míře „šité na míru“ potřebám cílové skupiny (Molek, 2011).

V současné době se jedná o tyto formy neziskových organizací:

- občanská sdružení
- obecně prospěšné společnosti
- církevní právnické osoby
- poskytovat sociální služby mohou také fyzické osoby

(Molek, 2011)

1.4.2 NZDM jako součást sítě sociálních služeb

Sociální síť je chápána jako soubor různých legislativních norem upravujících různá sociálně - politická opatření, jejichž prostřednictvím stát garantuje všem občanům určitou minimální úroveň pomoci v případě, že se ocitnou v závažných a státem uznaných nouzových sociálních situacích. Ve své podstatě má především zmírňovat nejvyhraněnější sociální dopady jednotlivých postupných kroků transformace ekonomiky, je výrazem solidarity a zodpovědnosti státu ve vztahu k občanům pro případ, že se dostanou do stavu nouze, nebo že jsou ohroženy důležité sociální zájmy občana nebo i státu (společnosti). V těchto případech stát garantuje potřebný, nezbytný a společensky uznaný standard (Krebs, 2007; Večeřa, 1996; David, 2002).

NZDM je spolu s dalšími sociálními službami součástí současné sítě sociálních služeb, často návazných. Zabývá se spolu s dalšími institucemi a odborníky (orgány sociálně právní ochrany dětí, kurátory pro mládež, diagnostickými a výchovnými ústavy, středisky výchovné péče, výchovnými poradci, preventisty sociálně patologických jevů, asistenty učitelů, školami se speciálním vzdělávacím programem, probačními a mediačními programy, domy dětí a mládeže, salesiánskými středisky) rizikovými dětmi a mládeží. Tyto instituce vycházejí ze sociální prevence a z intervence před delikventním chováním, do kterého spadá primární prevence, mimosoudní intervence - sekundární prevence a práce s odsouzenými - terciální prevence (Matoušek, 2007).

2 Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

Následující část práce seznamuje s cíli a posláním NZDM a jejich právním zakotvením v sociálně právním systému. Popisuje specifické charakteristiky klienta NZDM, představuje základní obsah a metody práce, které jsou založené na principu nízkoprahovosti vycházejícího z integračního přístupu zakládajícím na přijetí, respektu a podpoře všech dětí a mládeže v nepříznivé sociální situaci.

2.1 Definice NZDM

Asociace streetwork definuje NZDM jako sociální službu určenou dětem a mládeži, které se ocitly v obtížné životní situaci nebo které jsou jí ohroženy, a které nevyhledávají nebo nemohou vyhledat standardní formy pomoci a péče. Záměrem je aktivně navázat a udržovat kontakt, poskytnout informace, odbornou pomoc a podporu v těchto obtížných životních situacích. NZDM vytváří podmínky pro sociální začlenění a pozitivní změnu ve způsobu jejich života a sehrává tak významnou úlohou nejen v prevenci asociálního chování, ale také v podpoře prosociálního chování. Nabízí dětem a mládeži nerizikovou formu trávení volného času jako alternativu k neorganizovanému „pobývání na ulici“ (Česká asociace streetwork, Publikace Pojmosloví, 2008).

2.2 Ukotvení služeb NZDM v legislativě

Legislativní zakotvení služeb NZDM je v zákoně o sociálních službách (Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách).

Služby sociální prevence napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou tímto ohroženy pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňujícím prostředím a ohrožením práv a oprávněných zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby. Cílem služeb sociální prevence je napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů (Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách).

Zákon dále upravuje poskytování služeb NZDM ambulantní, popřípadě terénní formou dětem a mládeži ve věku 6 – 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy. Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením

sociálních a zdravotních rizik souvisejících s kvalitou jejich života, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Služba může být poskytována osobám anonymně (Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách).

2.3 Poslání NZDM

Hlavním posláním NZDM je aktivně usilovat o sociální začlenění a pozitivní změnu v životním stylu a způsobu dětí a mládeže, které se ocitají v nepříznivé sociální situaci, poskytnout jim relevantní informace, odbornou pomoc a podporu v řešení jejich nepříznivé sociální situace a předcházet touto formou k jejich sociálnímu vyloučení (Česká asociace streetwork, Publikace Pojmosloví NZDM, 2008; Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách).

2.4 Cíle NZDM

Cílem společenské zakázky je prevence, snížení, možné zabránění a ochrana uživatelů a společnosti před rizikovým a ohrožujícím chováním. NZDM je zacíleno na zajištění podpory dětí a mládeže pro zvládnutí obtížných životních událostí, snížení sociálního rizika, které vyplývá z konfliktních společenských situací, životního stylu a rizikového chování, zvýšení jejich sociálních schopností a dovedností a podpoření sociálního začlenění do skupiny vrstevníků i do společnosti. Záměrem je poskytnout psychickou, fyzickou, právní a sociální ochranu během pobytu v NZDM a podmínky pro realizaci osobních aktivit (Česká asociace streetwork, Publikace Pojmosloví NZDM, 2008; Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách).

Zákon definuje cíle NZDM a také ve svém znění uvádí požadavek na zlepšení kvality života mladých lidí předcházením nebo snížením zdravotních a sociálních rizik souvisejícího s jejich způsobem života. Formulace tak vystihuje preventivní podstatu prevence rizikového chování. V oblasti prevence jde spíše, než o vymýcení sociálně patologických jevů a deviantního chování, o orientaci na hledání kompromisu mezi přizpůsobením se a udržení vlastní autonomie a vytvoření pravidel pokojného soužití (Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách).

Služby NZDM mají dětem a mládeži také umožnit lepší orientaci v jejich sociálním prostředí a vytvořit podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace.

Daný cíl můžeme chápat jako minimalizování konfliktů, například mezi vrstevníky, rodičem a dítětem, stabilizace nepříznivé sociální situace, zprostředkování kvalifikovaného řešení problému, jeho identifikace a přijetí klientem (Česká asociace streetwork, Publikace pojmosloví NZDM, 2008; Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách).

Pracovníci rozvíjejí důstojný život těch, kteří je využívají a zajišťují jejich bezpečnost.

2.5 Cílová skupina

NZDM aktivně vyhledává cílovou skupinu dětí a mládeže, kterou je možné členit dle věku a následujících charakteristik:

- a) Věk - mladší školní věk (od 6 do 12 let), starší školní věk a mládež (od 13 do 18 let), adolescenti a raná dospělost (od 19 do 26 let)
- b) Zažívají nepříznivé sociální situace - konfliktní společenské situace, obtížné životní události, omezující životní podmínky
- c) Děti a mládež, ke kterým se vztahují specifické charakteristiky (žijí nebo se pohybují v lokalitě, kterou lze vymezit sociálně a geograficky, jsou neorganizované, mají vyhraněný životní styl a zájmy, nemohou nebo nechtějí se zapojit do standardních volnočasových aktivit, vyhýbají se institucionalizované péči, svůj problém nedokáží definovat, nepřicházejí s jasnou zakázkou (Česká asociace streetwork, Publikace Pojmosloví NZDM, 2008; Filípková, 2011).

I NZDM „Klub 21“ využívá a vyhledává své uživatele dle výše popsaných kritérií. Ve své činnosti se orientuje na mládež ve věku 15 – 26 let. O vyhledávání dětí a mládeže v nepříznivé sociální situaci usiluje především za pomoci škol, OSPOD a speciálního pedagoga v Berouně. Průběžně monitoruje cílovou skupinu (tzn. místa, kde se děti a mládež schází). Pracovníci sledují, jak se mění jejich zájmy, potřeby apod. Jako nejrizikovější vytypované lokality jsou tzv. „Džungle“ v okolí řeky Berounky, okolí skateparku u řeky Litavky, park na Městské hoře, Velké sídliště, okolí herny Beroun Centrum, prodejny tabáku v Havlíčkově ulici Beroun Centrum a okolí supermarketu Albert Králův dvůr, autobusové zastávky,

blízkost vlakového a autobusového nádraží. Má zmapované lokality nejvíce ohrožené sociálním vyloučením (Pro zdraví 21, Výroční zpráva, 2012).

2.6 Formy poskytování služeb NZDM

Služby NZDM jsou poskytovány formou ambulantní, popřípadě terénní, nízkoprahového charakteru.

NZDM „Klub 21“ poskytuje své služby převážně ambulantní formou, terénní práci věnuje především v rámci monitorování a navázání kontaktu s cílovou skupinou cyklicky (jaro a letní prázdniny) nebo dle potřeby, například zjištění, že se děti a mládež schází na novém místě (Pro zdraví 21, Výroční zpráva, 2012).

2.7 Princip nízkoprahovosti

Je definován jako jeden z nejvýznamnější (a pro NZDM specifický) princip služby. Spadá do něho snaha o maximální dostupnost, odstranění časových, prostorových, psychologických, technických a finančních bariér, které by mohly bránit zájemcům nabízené služby NZDM využívat. Využívání služeb není podmíněno členstvím ani registrací, není potřeba znát údaje o uživateli. Služba je stabilní a uživatel ji využívá bez omezení, pokud neohrožuje sám sebe nebo ostatní (Klíma, 2010).

2.8 Popis intervencí realizovaných ve prospěch uživatele

Intervencí rozumíme konkrétní, přímý vstup pracovníka do života uživatele s cílem ovlivnit jeho chování a jednání pozitivním způsobem. Základním pilířem podmiňující úspěšnost intervencí uskutečňujících v konsensu s cíli NZDM je komunikace obsahující přijetí vnímání uživatele jako výchozího bodu, podpora vyjádření jeho vnímání včetně emočního prožitku a orientace na nenaplněné potřeby (Rosenberg, 2008; Kopřiva, 2008).

V principu nízkoprahovosti se ptáme:

- co může klient právě teď udělat (získat) pro zlepšení své situace
- jaké množství informací mohu klientovi sdělit, aby si něco odnesl
- „kontakt s reálnou životní situací a aktuálním stavem klienta“- reálné možnosti
- „kontakt s reálnou budoucností“- reálné možnosti (Klíma, 2010)

Následující text seznamuje se základními druhy intervencí NZDM.

2.8.1 Kontaktní práce

Prostřednictvím kontaktní práce vytváříme prostor pro cílené intervence. Usilujeme o navázání vztahu, vytvoření důvěry a orientaci v potřebách a přáních uživatele tak, aby mohlo dojít k dalšímu kontaktu a mohlo být sestaveno individuální plánování. Uživatele podporujeme ve schopnosti využívat služeb.

Obsahem kontaktní práce je ve vztahu k nízkoprahovosti práce s reálným prostředím, s konkrétním životním prostorem cílové skupiny, s jejich sociálními situacemi, ve kterých se ocitají, s jejich obvyklými činnostmi v každodenním životě a zabýváním se přítomným okamžikem „teď a tady“ (Klíma, 2010).

2.8.2 Situační intervence

Jedná se o sociálně pedagogickou práci poskytovanou v prostorách NZDM. Pracovník vstupuje do situací, které přirozeně vyvstávají mezi uživateli, sám přináší podněty, reflektuje situaci a používá další techniky s cílem zvýraznit výchovný efekt. Tato práce se přibližuje nejvíce roli sociálního pedagoga.

2.8.3 Krizová intervence

Krizová intervence neboli pomoc v krizi je cíleným vstupem do obtížné situace v životě uživatele. Jedná se diagnosticko-terapeutický přístup přispívající ke zvládnutí krize. Někdy jde o pozorování chování uživatele, posouzení aktuálního psychického stavu, rozhovor směřující k základní orientaci v příčinách krize, intervenci zaměřující se na její zvládnutí. Obsahuje také návrh opatření - její rozsah závisí na tom, zda pracovník je kvalifikován pro krizovou intervenci. Pracovník, který nemá kvalifikaci, poskytuje uživateli v krizi pomoc pouze v rozsahu akutní intervence a odkazuje na odborníka (může mu k němu poskytnout doprovod).

Intervence mohou mít podobu osobního nebo telefonického rozhovoru, může se jednat o elektronickou korespondenci, například sociální síť nebo email (Klíma, 2010).

2.9 Činnosti služeb NZDM

Činnosti služeb NZDM jsou obsaženy v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách:

- a) výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti
 - zajištění podmínek pro přijatelné volnočasové aktivity
 - pracovní výchovná práce s dětmi
 - nácvik a upevňování motorických, psychických a sociálních schopností a dovedností
 - zajištění podmínek pro přiměřené vzdělávání
- b) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím
 - aktivity umožňující lepší orientaci ve vztazích odehrávajících se ve společenském prostředí
- c) sociálně terapeutické činnosti
 - socioterapie, jejíž poskytování vede k rozvoji nebo udržení osobních a sociálních schopností a dovedností podporujících sociální začleňování osob
- d) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí
 - pomoc při vyřizování běžných záležitostí
 - pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou a pomoc a podpora při dalších aktivitách podporující sociální začleňování osob (Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách; Vyhláška č. 505/2006 Sb.)

2.10 Obsah služeb NZDM konkrétně

Konkrétní služby v NZDM jsou rozděleny ve čtyřech základních oblastech, které se vzájemně prolínají nebo na sebe navazují. Výchovně vzdělávací a volnočasové aktivity nejsou primární úlohou, jsou vnímány spíše jako prostředek pro navázání kontaktu a jsou možností vstupu do interakce mezi pracovníkem a uživatelem, nabízejí prostor k intervenci.

2.10.1 Výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti

a) Volnočasové aktivity

- Jednoduché volnočasové aktivity, které dělají uživatelé sami - poslech hudby, malování, pouštění filmu
- Složitější volnočasové aktivity, které dělají uživatelé sami – hudební zkušebna, počítačová místnost, výtvarná dílna
- Akce, které iniciují sami uživatelé - organizují sami uživatelé, dochází ke vzájemné kooperaci
- Propagační nebo zpestřující akce – turnaje, soutěže, závody, výjezdní dny

Dílny – účast na nepravidelných akcích za účasti interního či externího lektora (Česká asociace streetwork, Publikace Pojmosloví NZDM, 2008; Pro zdraví 21, Výroční zpráva, 2012).

b) Doučování

Uživatelé služeb se mohou na pracovníky NZDM obracet s žádostí o pomoc s přípravou na školní vyučování. Pracovníci poradí individuálně, doučování může být nárazové i pravidelné, krátkodobé i dlouhodobé.

NZDM rozvíjí kognitivní, motorické, hygienické a společenské návyky. „Klub 21“ v počátku své uživatele a jejich rodiče v kontaktní práci často motivoval prostřednictvím nabídky podpory při přípravě na vyučování. Uživatelé této služby v současné době využívají, což bývá často pro rodiny velkou pomocí (Česká asociace streetwork (Publikace pojmosloví NZDM, 2008; Pro zdraví 21, Výroční zpráva, 2012).

c) Inkluzivní vzdělávání

NZDM by mělo podporovat sociální začleňování znevýhodněných dětí a mládeže a tuto inkluzi rozvíjet, zejména v souvislosti se stále se více rozevírajících „sociálních nůžek“, které naopak ze své přirozenosti podporují sociální exkluzi.

NZDM „Klub 21“ se ve své činnosti zaměřuje na problematiku inkluzivního vzdělávání kromě přímé práce také v rámci působení na vnější prostředí organizace. Konkrétním příkladem může být zprostředkování semináře na téma sociálního začleňování dětí a mládeže pro učitele ZŠ a SŠ, zaměstnance státní správy,

neziskového sektoru i širší veřejnosti ve spolupráci s Českou odbornou společností pro inkluzivní vzdělávání (Rytmus, Inkluzivní vzdělávání, 2009).

d) Preventivní, výchovné a pedagogické programy

Speciální programy (programy specifické prevence) vytvořené dle specifických potřeb pro danou lokalitu, např. program proti sexuálnímu zneužívání, gamblerství, závislosti na návykových látkách, prevence proti poruchám příjmu potravy apod. „Klub 21“ se přednáškové činnosti zatím z finančních důvodů nevěnuje. Tuto absenci nahrazuje úzkou spoluprací s primárním metodikem prevence formou konzultací směřovaných k „vychytávání“ nejrizikovějších dětí a mládeže a v oblasti potřebných seminářů pro ZŠ. Nejproblematictější otázkou v preventivní vzdělávací oblasti je v současné době neprovázanost a nekoncepce v primární prevenci a nepokrytá oblast pro SŠ v Berouně (Česká asociace streetwork, Publikace Pojmosloví NZDM, 2008; Pro zdraví 21, Výroční zpráva, 2012).

e) Jednorázové či příležitostné programy

Diskuse, besedy a přednášky v na téma sociálně patologických jevů, aktivní zapojení dětí a mládeže ve školách a v jejich přirozeném prostředí (Česká asociace streetwork, Publikace Pojmosloví NZDM, 2008).

f) Dlouhodobé programy

Programy předávající specifické znalosti, dovednosti a návyky s cílem snížit a chránit děti před sociálně patologickými jevy (př. přednášky pro odbornou veřejnost nebo učitele, rodiče). Tuto činnost „Klub 21“ spojuje s činností v oblasti rodiny a ochrany práv dítěte, které se občanské sdružení Pro zdraví 21 věnuje (Česká asociace streetwork, Publikace Pojmosloví NZDM, 2008; Pro zdraví 21, Výroční zpráva, 2012).

2.10.2 Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím

Jedná se především o aktivity umožňující být součástí společenského prostředí se zaměřením na lepší orientaci ve vztazích. Pracovníci vytvářejí pro děti a mládež bezpečný, chráněný prostor, ve které se mohou společně scházet, a v němž dospívající najde svoje místo, které jim často, v mnohdy nebezpečných velkoměstech a na anonymních sídlištích nebo rodiči opuštěných domovech chybí. Mládež je během pobytu v NZDM zároveň chráněna a současně pod "dozorem"

zkušených, školených pracovníků. V každém NZDM platí přesná pravidla, která zakazují užívání alkoholických nápojů, drog, násilí či šikanu a jiné. Je umožněna osobní realizace aktivit za poskytnutí tepla, světla, pomůcek a bezpečí. Řadíme sem i pobyt bez čerpání dalších služeb NZDM.

V „Klubu 21“ mohou děti a mládež hrát společenské hry, stolní fotbálek nebo šipky. V současné době je přislíben formou sponzorského daru kulečnick a air hockey (Česká asociace streetwork, Publikace Pojmosloví NZDM, 2008).

2.10.3 Sociálně terapeutické činnosti

Zásadní význam NZDM je v jejich poradenské a preventivní sociální činnosti umožňují dětem a mládeži si popovídat, svěřit se se svými problémy, které mohou za pomoci pracovníků vyřešit. Za zásadní je v tomto směru považována nenásilná komunikace, která je charakteristická přijetím uživatele, nehodnocením, absencí nálepkování, škatulkování, obviňování nebo zesměšňování. Pracovníci NZDM nabízejí uživatelům podporu a pocit bezpečí pro vyjadřování vlastních potřeb. (Kopřiva, 2008; Rosenberg, 2008).

Snahou NZDM je rozvíjet také emoční inteligenci potřebnou pro zvládnutí obtížných životních situací. Pokud jedincovo chování není ovlivněno přáním, očekáváním ostatních, nezajímají jej jeho pocity, necítí se k nim připoután, pak není připoután ani k normám společnosti a toto chování je podhoubím pro rozvoj deviantního chování (Munková, 2001; Shapiro, 2009).

Výše popsané zásady přístupu k uživatelům služeb NZDM jsou uplatňovány v rámci následujících sociálně – terapeutických služeb:

Poradenství

NZDM poskytuje poradenské služby, které se odehrávají v optimálním případě v samostatné místnosti. Cílem poradenství je vyhodnotit problém, hledat možná řešení k jeho odstranění a zároveň zvyšovat kompetence uživatele problémy řešit. Témata poradenství se týkají převážně vztahů, rodiny, školy, sexu, návykových látek, sociálněprávní oblasti atd. (Česká asociace streetwork, Publikace Pojmosloví NZDM, 2008; Pro zdraví 21, Výroční zpráva, 2012).

Případová práce

Jedná se o individuální, dlouhodobou, plánovanou práci, kdy dojde:

- k společnému vydefinování kontraktu
- vytvoření individuálního plánu
- vedení dokumentace, se kterou je klient obeznámen
- pravidelným revizím kontraktu
- ohraničení práce
- konzultaci případu se supervizorem,
- k pravidelné reflexi (Česká asociace streetwork, Publikace Pojmosloví NZDM, 2008).

Skupinová práce

Cílená aktivace poskytovaná skupině s cílem zvýšení a zkvalitnění psychosociálních dovedností, která je časově ohraničená. „Klub 21“ se skupinové práci věnuje a to například organizováním akcí nebo zadáváním a podpora akcí pořádaných dětmi a mládeží. V průběhu činnosti je podporována týmová spolupráce, orientace na cíl a přijetí odpovědnosti (Česká asociace streetwork, Publikace Pojmosloví NZDM, 2008; Pro zdraví 21, Výroční zpráva, 2012).

Práce s blízkými osobami

Jedná se o poradenství a informační servis poskytovaný blízkým osobám uživatele. „Klub 21“ má s touto službou pozitivní a překvapující zkušenost - o informační servis je poměrně velký zájem z řad rodičů. Ve svém působení se v mnoha směrech překrývá s funkcí občanských poraden. Nově se „Klub 21“ začíná zabývat mediační službou, kterou má v plánu do budoucna rozvíjet. V současné době je proškolen jeden sociální pracovník ve facilitativní mediaci. Konečným cílem je poskytovat službu mediace pro rodiny pracovníkem akreditovaným Ministerstvem spravedlnosti. Mediační službu lze stručně charakterizovat jako přizvání prostředníka pro usnadnění komunikace k řešení situace dvou stran s cílem dosažení dohody (Holá, 2011; Pro zdraví 21, Výroční zpráva, 2012).

Výchova k prosociálnímu chování

Přestože zákon č. 108/2006 Sb. O sociálních službách ani vyhláška neurčuje NZDM výchovu k prosociálnímu chování, Česká asociace streetwork řadí podporu prosociálního chování k cílům NZDM. „Klub 21“ se k tomuto cíli také hlásí. Jeho konkrétní aktivitou je například akce charitativního sběru oblečení „Prober svoji skříň“ nebo pořádáním akcí pro děti (vánoční, velikonoční). Snahou je poskytnout příležitost prožít pocit z nezištné pomoci druhým, čímž je naplněna podstata prosociálního chování. (Bendl, 2011).

2.10.4 Pomoc při uplatňování práv

Pracovník NZDM využívá v případě potřeby návazných služeb, odkazuje na ně, případně uživatele doprovází a vytváří asistenci při uplatňování práv, oprávněných zájmů a obstarávání osobních záležitostí (Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách).

Kontakt s institucemi ve prospěch uživatele

Jedná se o situace, kdy pracovník sjednává schůzku uživateli s návaznou službou nebo institucí potřebnou ke zlepšení náročné životní situace uživatele. Schůzka je domluvená s jeho vědomím. Asistenční služba je v „Klubu 21“ využívána v současné době poměrně často a to například ve vietnamské komunitě při jednání s úřady, ale i realitními kanceláři, službami typu zajišťování domácích energií apod. Přibývá rodičů, kteří si přejí účast pro usnadnění komunikace mezi rodičem a učitelem (Česká asociace streetwork, Publikace Pojmosloví NZDM, 2008, Pro zdraví 21, Výroční zpráva, 2012).

Informační servis uživateli

Pracovník NZDM poskytuje uživatelům relevantní informace v sociální právní a zdravotní oblasti, orientuje se v návazných službách a výchovně vzdělávací oblasti, nabídce brigád a podobně. Má k dispozici propagační materiály těchto organizací, je schopen vytisknout a sepsat potřebné informace (Česká asociace streetwork, Publikace Pojmosloví NZDM, 2008; Pro zdraví 21, Popis služeb NZDM, 2012).

2.11 Standardy kvality

Standardy kvality NZDM vycházejí z materiálů vydaných Ministerstvem práce a sociálních věcí a jsou dále upravené Českou asociací Streetwork pro potřeby NZDM. Jejich úlohou je ukázat, jak službu naplňovat kvalitně, na druhé straně slouží jako kritéria hodnocení kvality poskytování služby. Pokud NZDM splňuje podmínky standardů kvality služeb, může zažádat o členství a certifikaci Českou asociací streetwork, získat tak garanci svých služeb a podílet se na rozvoji NZDM na celostátní úrovni viz příloha č. 1. NZDM „Klub 21“ ve své práci směřuje k certifikaci Českou asociací streetwork (Pro zdraví 21, Standardy kvality, 2012).

2.12 Etický kodex

Etický kodex platný pro NZDM vychází z etického kodexu platného pro sociální služby, který vydalo Ministerstvo práce a sociálních věcí a je upraven pro podmínky a potřeby NZDM (stejně jako standardy kvality sociálních služeb) Českou asociací streetwork. Etický kodex je obsažen v obecném dokumentu a je závazný pro všechny členy ČAS (Česká asociace streetwork, Publikace Pojmosloví NZDM, 2008)

Etické zásady obecně:

- Služby NZDM vycházejí z demokratických hodnot a lidských práv zapsaných v Listině základních lidských práv a svobod.
- Služby jsou poskytovány při zachování úcty k člověku bez ohledu na jeho původ a příslušnost, zdravotní stav, sexuální orientaci, mateřský jazyk, ekonomickou situaci, náboženské vyznání, na tom, jak se podílí na prospěšnosti celé společnosti, ani na jeho politické příslušnosti.
- Základními hodnotami jsou důvěra, právo na soukromí, sebeurčení a autonomie.
- Každý jedinec má právo na seberealizaci v rámci programu za dodržení práv druhých.
- Je usilováno o vysokou odbornou úroveň, služby jsou poskytovány dle standardů kvality náležících NZDM.
- Klientům je při řešení jejich nepříznivé sociální situace pomáháno na základě dobré vůle, znalostí, dovedností a zkušeností pracovníků NZDM.

Pracovník uplatňuje v rámci pracovně právního vztahu profesní odpovědnost, která je prioritou před jeho osobními zájmy (Pro zdraví 21, Etický kodex, 2012).

2.13 Evidence – výkaznictví NZDM

Zařízení je povinno vykazovat ve vztahu ke svým donátorům a MPSV, v případě poskytnutí dotace či nikoliv, základní údaje o realizaci poskytování sociálních služeb. Údaje se týkají kapacity, materiálního, technického a personálního zabezpečení, poskytování základních a fakultativních činností a financování. Vykazovací povinnost musí být splněna podle Metodického pokynu č. 6/2010 Ministerstva práce a sociálních věcí pro vykazování dat o poskytovaných sociálních službách. Sledovány jsou tzv. vykazovací indikátory, ve kterých jsou sledováni uživatelé a kontakty a intervence s nimi realizované (Ministerstvo práce a sociálních věcí, Vykazování dat o poskytovaných sociálních službách, 2009).

Uživatel

Údaj udává počet uživatelů služby cílové skupiny, pro kterou je služba zřízena. Tento počet by měl splňovat plán počtu klientů na kalendářní rok, pro potřeby MPSV na jeden kalendářní rok nebo například za dobu trvání projektu. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, Vykazování dat o poskytovaných sociálních službách, 2009).

Kontakt

Kontakt je měřitelný a ohraničený časem. Kontakt je interakce, která je vzájemná a trvá minimálně deset minut. Pracovník usiluje při kontaktu o vytvoření oboustranného vztahu a důvěry. V případě kontaktu trvajících dvacet minut, vykazují pracovníci dva kontakty. Většinou se jedná o první vstup (tzv. prvokontakt), kdy si připravujeme půdu pro intervenci. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, Vykazování dat o poskytovaných sociálních službách, 2009).

Intervence

Intervence je označení pro počet výkonů poskytnutých cílové skupině, které jsou v procesu plánování nebo v procesu naplňování cílů služeb NZDM. Jde o konkrétní, vzájemnou interakci mezi klientem a pracovníkem, která trvá déle než třicet minut. Pracovník v tomto případě přímo zvnějšku vstupuje a zasahuje do procesu změny

životního stylu klienta (Ministerstvo práce a sociálních věcí, Vykazování dat o poskytovaných sociálních službách, 2009).

Anonymní klienti

Některé sociální služby jsou poskytovány anonymně a NZDM mezi ně patří. K vykazování anonymních uživatelů slouží speciálně vytvořená metodika, kterou si organizace vytváří sama za dodržení pravidel, přičemž by mělo být definováno, za jakých okolností organizace přistupuje k evidenci anonymních klientů, kdo tuto evidenci vede a jakým způsobem. Měla by obsahovat popis zabezpečení anonymní evidence klientů. Není pravdou, jak často slycháme, že pracovníci nezjišťují informace o klientech. Je důležité získat takové informace, které potřebujeme vědět k řešení nepříznivé sociální situace, zároveň je také potřebné udržet důvěru a klást důraz na ochranu osobních údajů. Pracuje se zároveň na odtabuizování společensky nežádoucích jevů (Filípková, 2011).

Odborný odhad

Poskytovatel uvádí na základě svého odborného odhadu, kolik procent času bylo věnováno při poskytování základních činností jednotlivým činnostem uvedených v zákoně (Ministerstvo práce a sociálních věcí, Vykazování dat o poskytovaných sociálních službách, 2009).

2.14 Zaměstnanci v NZDM

Pracovníky v sociálních službách jsou profesionálové nebo dobrovolníci, kteří odpovídají svou odbornou, právní a zdravotní způsobilostí požadavkům zákona o sociálních službách a jsou bezúhonní. § 110 zákona o sociálních službách vyžaduje, aby sociální pracovník měl vyšší odborné či vysokoškolské vzdělání a zvláště upravuje ty, kteří již v sociálních službách pracují, s přihlédnutím na odpracované roky v sociální oblasti a jejich věk. Všichni se musí vzdělávat průběžně (i po dosažení kvalifikace) po celý svůj profesní život. Průběžné vzdělávání má sociální pracovníky podporovat po celou dobu jejich profesního života. (Hanuš, 2007).

NZDM „Klub 21“ motivuje své zaměstnance k osobnímu rozvoji, jehož součástí je vzdělávání formou kombinovaného studia VŠ, kurzů a stáží a pravidelnými supervizemi. Průběžné praxe v „Klubu 21“ se účastní studentky oboru Sociální péče Střední zdravotnické školy, od září 2013 se budou průběžné praxe účastnit také studentky Pedagogického lycea (Pro zdraví 21, Výroční zpráva, 2012).

2.15 Financování sociálních služeb

Finanční zdroje získávají sociální služby ze státních veřejných, krajských a obecních rozpočtů, vlastních výnosů a doplňkových činností, ze sponzorských darů, od pojišťoven, fondů, nadací (např. nadace VIA, Vodafone) nebo také z pronájmu vlastních prostor. Mohou pořádat veřejné sbírky, benefiční koncerty, slavnostní večere a kampaně (Molek, 2008).

Zákon vymezuje, které sociální služby jsou poskytovány bezplatně, a které mohou být poskytovány za úplatu. NZDM patří dle zákona č. 108/2006 Sb., do sociálních služeb poskytovaných bez úhrady (Zákon č. 108/ Sb., o sociálních službách).

Hlavními problémy sociálních služeb je nejistota v částkách přidělených dotací, jejich přidělování na dobu jednoho roku, což značně znemožňuje například strategické plánování. Finanční prostředky jsou státem často vypláceny se zpožděním, organizace jsou nuceny získávat peníze z více dotací a zdrojů a sestavovat projekty podle vyhlášených výzev, aniž by měly vhodné personální obsazení a prostorové a materiální možnosti. Tyto činitele ovlivňují angažovanost pracovníků, jejich odborné zajištění a kvalitu práce (Matoušek, 2007).

„Klub 21“ byl v prvním roce působení financován z prostředků Individuálního projektu Středočeského kraje, městem Berounem a místními sponzory. Ve svém nynějším, druhém roce působení 2013, je financován nově i z MPSV. Ve své preventivní přednáškové činnosti spojuje finanční prostředky na podporu oblasti rodiny a ochrany práv dítěte, která je také financována ze zdrojů MPSV, a kterou zajišťuje vzdělávání v prarodinných aktivitách (Pro zdraví 21, Výroční zpráva, 2012).

2.16 Prognostické scénáře možného vývoje NZDM

Cílem možných scénářů není přesná předpověď budoucího vývoje, jedná se spíše o popis současné situace a její předpokládaný vývoj. Podstatou pokusu ukázat možný vývoj sociálních služeb, je vyjít z přítomnosti na základě logických souvislostí. V případě sociálních služeb můžeme uvažovat o následných prognózách do roku 2015:

Scénář č. 1

Primárně jsou řešeny tzv. vládní neziskové organizace, tj. zřizování poskytovatelé MPSV, dále pak služby sociální péče, zejména pobytová zařízení. Je pozastaven rozvoj sociálních služeb a investice do lidských zdrojů. Do systému sociálních služeb jde ze státního rozpočtu o 10 % méně státních dotací než v předešlých letech. Nejvíce jsou postiženy služby sociální prevence, kam patří NZDM a jsou výhradně závislé na státních dotacích. Řada sociálních služeb ukončuje svou činnost. Ti, kteří přežívají, „oklešťují“ svou činnost na minimum (Horecký, 2009).

Scénář č. 2

Dochází k navýšení státních dotací o 10 % ročně. Tento trend vede k eliminaci podfinancování sociálních služeb, resp. je rozhodnutím, které je založené na uvědomění si možných důsledků. Vede k navýšení lidských zdrojů na hodnotu koeficientu na uživatele služby srovnatelnou se západními zeměmi. Dochází k rozšiřování kapacit terénních a ambulantních služeb sociální péče. Dodatečné finanční zdroje jsou investovány do zvyšování kvality a rozvoje sítě a dostupnosti sociálních služeb. Zmírňuje se fluktuace zaměstnanců (Horecký, 2009).

Skutečný scénář, resp. budoucnost, která nás čeká, se bude nacházet s velkou pravděpodobností mezi oběma extrémními směry, které jsou uvedeny výše (Horecký, 2009).

Ve finanční plánování a zajištění chodu NZDM je nutné se zabývat současnou ekonomickou a politicko – právní situací celé společnosti od úrovně státu, přes kraj až po obecní, místní podmínky. Je možné, že rozvoj kvality služeb může vlivem nízkých finančních zdrojů částečně stagnovat, kvalita služeb se však nemůže dostat pod úroveň, kdy by nebyla schopna plnit standardy vyplývající ze zákona o sociálních službách (Molek, 2011).

2.17 Předvýzkum k empirické části

V době před uskutečněním vlastního výzkumného šetření jsem vnímala jako potřebné ujasnění zásadních výchozích bodů pro realizaci výzkumné práce, ze kterých lze vycházet:

- a) byla uskutečněna Sociodemografická analýza, která potvrdila potřebnost NZDM z pohledu uživatelů
- b) výsledky Sociodemografické analýzy byly zahrnuty do Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb (zřízení NZDM se stalo jedním z cílů v sociální oblasti pro město Beroun)
- c) na základě oprávněnosti na službu v regionu se stalo občanské sdružení Pro zdraví 21 zřizovatelem a poskytovatelem služeb NZDM „Klub 21“
- d) v rámci naplnění standardů kvality a společenské odpovědnosti je úkolem NZDM „Klub 21“ rozvíjet a zkvalitňovat poskytované služby

Zkvalitňovat sociální služby vycházející při správných postupech z reálné potřeby řešení problému může sektor, který je v sociální oblasti ze své funkce a odbornosti kompetentní za jejich rozvoj v rámci svých stávajících možností (Město Beroun, Sociodemografická analýza, 2012; Plán primární prevence na léta 2012 – 2015, 2012; Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb, 2012).

3 Empirická část

Na počátku byla motivace zmapovat sociální realitu, ve které NZDM „Klub 21“ v současné době působí, s cílem pomoci dětem a mládeži v nepříznivé sociální situaci. Klíčovým slovem je porozumění vztahům a souvislostem mezi potřebnostmi služeb NZDM „Klub 21“ a reálným, aktuálním možností zkvalitnění jeho služeb.

Praktická část seznamuje s cíli bakalářské práce, kterou naplňuje metodou kvalitativního výzkumu popsaného v metodologické části, a nabízí porovnání a shrnutí výsledků.

3.1 Cíle výzkumného šetření

Hlavním cílem výzkumného šetření je objasnit potřebnost NZDM „Klub 21“ a odhalit aktuální možnosti zkvalitnění jeho služeb ve vazbě na vnější prostředí, ve kterém je primární prevence realizována a jehož posláním je podpora dětí a mládeže v nepříznivé sociální situaci.

3.2 Metodologická část

Metodologická objasňuje důvody volby výzkumného nástroje a výběr dotazovaných respondentů.

3.2.1 Výzkumný nástroj

K nalezení odpovědí na hlavní a dílčí výzkumné otázky jsem se rozhodla uskutečnit kvalitativní výzkum, umožňující využití „rámce“ výzkumného problému a zároveň neopakovatelnosti, jedinečnosti a kontaktu při vzájemné interakci s člověkem, při využití metody polo strukturovaného rozhovoru. Základem kvalitativního polo strukturovaného rozhovoru je schéma specifikující okruhy otázek, na které se ptáme. Je možné změnit či doplnit otázky, měnit jejich pořadí a podle možnosti je upravovat s cílem maximálního zisku potřebných informací. Inspirována metodou STEP analýzy jsem dílčí otázky, které uvádím v příloze č. 2, rozdělila do tematických okruhů. Pro ošetření situace jsem sestavila i seznam otázek s možnostmi odpovědí viz příloha č. 3.

Ve výzkumném šetření jsem využila také techniky nekontrolovaného pozorování, které nebylo systematické a spoutané závazným sledem. Technika pozorování byla započata již ve fázi prvního kontaktu, kterým byla domluva setkání. S vědomím, že

interpretace pozorování úzce souvisí s interpretujícím, jeho projekcemi, předpoklady a očekáváními, uvádím o využití výsledků získaných pomocí techniky pozorování informací v textu.

Tematické okruhy otázek:

Úvodní část - zjišťuje informace o dotazovaných respondentech

Hlavní část rozhovoru - analyzuje vnější prostředí pro podporu dětí a mládeže v nepříznivé sociální situaci pracující v primární prevenci v oblastech:

- „*S*“ *společenské (sociální)* – odhaluje názory odborníků na důvody potřeby NZDM „Klub 21“, vhodný odborný přístup a jejich zájem o spolupráci souvisejících institucí
- „*T*“ *technické* – zjišťuje názory, náměty a hledá inspiraci pro vhodné technické a materiální podmínky pro poskytování služeb NZDM „Klubu 21“
- „*E*“ *ekonomické* – analyzuje finanční možnosti zajištění služeb NZDM „Klub 21“ a zabývá se ekonomickou problematikou
- „*P*“ *politicko-právní* – zjišťuje souvislost služeb NZDM „Klub 21“ s politickou a právní oblastí společenského systému

3.2.2 Výzkumný vzorek

Při výběru výzkumného vzorku jsem hledala odborníky v institucích kompetentních naplňovat a ovlivňovat poskytování sociálních služeb pro děti a mládež v nepříznivé sociální situaci v rovině přímé péče i nepřímé péče.

Na úrovni obecní, krajské a státní a v příkladech úspěšné praxe, jsem oslovila v 8 vybraných institucích celkem 15 potenciálně možných dotazovaných vhodných odborníků pro rozhovor. Text níže uvádí okolnosti navázání kontaktu a uzavření dohody o poskytnutí rozhovoru:

- s poskytnutím rozhovoru souhlasili ve všech oslovených institucích
- ve dvou institucích souhlasili pouze za podmínky realizace rozhovoru ve dvojici - tomuto přání bylo vyhověno

- většina dotazovaných respondentů si předem vyžádala předem připravené otázky, někteří se zajímali o celou strukturu a cíl práce (především ve spojení se smysluplností věnovat rozhovoru svůj čas)
- jeden dotazovaný respondent se obával, aby se rozhovor neobjevil v periodiku nebo na webových stránkách - v tomto případě bylo přislíbeno, že rozhovor nebude podobným způsobem využit
- zástupci dvou institucí vyslovili přání nevyjadřovat se k politickému vlivu na sociální služby, tento požadavek nebyl naplněn - obě strany se dohodly, že otázka může být položena a dotazovaný respondent vyjádří teprve v průběhu rozhovoru, zda si přeje odpovědět či nikoliv

3.3 Výsledky výzkumného šetření

Následující část informuje o výzkumném vzorku a jejich chronologickém řazení podle pořadí uskutečněných rozhovorů a odkazuje na výsledky výzkumného šetření v jejich přeepsané formě.

3.3.1 Zvolení dotazovaní respondenti v uskutečněném pořadí rozhovorů

Pořadí plánování rozhovorů se odvíjelo od místní úrovně po státní, z důvodu využití návaznosti od místních potřeb po státní možnosti, přičemž se rozhovory v tomto pořadí z časových důvodů nepodařilo uskutečnit z důvodu pracovní vytíženosti dotazovaných respondentů.

Pozn. Pro označení dotazovaných respondentů je použito označení R s přidáním čísla pořadí uskutečnění rozhovoru.

R1 - Specialista na primární prevenci pro základní školy v Berouně

R2 - Městská policie Beroun

R3 – OSPOD Beroun

R4 - Probační a mediační služba Beroun

R5 – Pedagogicko - psychologická poradna Králův Dvůr (obec Beroun)

R6 – Proxima sociale, o. s.

R7 – MPSV

R8 – Středočeský kraj

Téměř všechny rozhovory se odehrávaly v pracovním prostředí dotazovaných respondentů, jen jeden byl realizován mimo pracovní prostředí ve veřejných

prostorách. Nahrávky rozhovorů jsou v časovém rozmezí od 30 min – 45 min, přičemž doba celého setkání se pohybovala mezi 1 až 2 hodinami.

Dotazovaní respondenti byli seznámeni se skutečností, že rozhovory nejsou zcela anonymní: jméno není uvedeno, funkce a název instituce jsou součástí práce.

S účastníky rozhovoru byl před vlastním nahráváním rozhovoru navázán kontakt formou rozhovoru s cílem bližšího seznámení a uvedení do problematiky NZDM a představení „Klubu 21“. Po oznámení začátku nahrávání vznikalo téměř vždy počáteční napětí, které postupně odeznívalo a na nahrávání se „téměř zapomnělo“, jak vyplynulo z pozorování.

Příloha č. 4 nabízí přepsané výsledky rozhovorů.

3.4 Komparace a shrnutí výsledků práce

V tabulkách níže je možné sledovat výsledky realizovaných rozhovorů v jejich uskutečněném pořadí a porovnávat odpovědi jednotlivých dotazovaných respondentů. Cílem je snaha poskytnout přehledné porovnání a interpretaci shrnutí výsledků bakalářské práce ve všech zkoumaných oblastech společenského systému

Vysvětlivky ke zkratkám v tabulkách:

D – děti

M – mládež

SPJ – sociálně patologické jevy

K 21 – NZDM Klub 21

STČ – sociálně – terapeutické činnosti

VV – výchovně – vzdělávací činnosti

SER – socio - ekonomické rozdíly

SČK – Středočeský kraj

IP – Individuální projekt

3.4.1 Úvodní část rozhovoru

Rozhovor	Pohlaví	Vzdělání	Funkce	Zaměstnavatel	Souvislost s K 21
R1	muž	VŠ /Mgr.	specialista v primární prevenci	ZŠ OSVČ	D a M
R2	muž	VŠ/Mgr.	velitel Městské policie	město Beroun	primární prevence, riziková M
R3A	žena	dipl. spec.	kurátorka D a M do 15 let	MPSV	D a M
R3B	muž	VŠ/Mgr.	kurátor pro mladistvé		
R4A	žena	VŠ/PhDr.	vedoucí probační pracovník	Ministerstvo spravedlnosti	problémová M
R4B	žena	VŠ/Mgr.	probační pracovník		
R5	žena	VŠ/Mgr.	vedoucí PPP	Středočeský kraj	výchovné a výukové problémy žáků
R6	muž	VŠ/Ing.	ředitel Proxima sociale o. s.	Proxima sociale o. s.	cílová skupina, poskytujeme stejnou službu
R7	muž	VŠ/Mgr.	ředitel Odboru sociálních služeb	MPSV	péče o D a M v nepříznivé sociální situaci
R8	muž	VŠ/Mgr.	Oddělení IP SčK	Středočeský kraj	existence NZDM K 21

Shrnutí:

Dotazovaní respondenti jsou 4 ženy a 6 mužů. Téměř všichni mají vysokoškolské vzdělání, minimální stupeň vzdělání je vyšší odborné. Všichni působí v oblasti primární prevence, 7 v přímé a 3 v nepřímé péči. Z 10 dotazovaných respondentů je 7 zaměstnáno ve státní správě, 1 je zaměstnancem školství i OSVČ, 1 je zaměstnancem občanského sdružení. Jak uvidíme z výsledků jednotlivých zkoumaných oblastí níže, zaměstnanci státní správy pracující v přímé péči na obecní úrovni, se necítí ze své funkce kompetentní vyjadřovat se k názorům na současnou politicko – právní situaci a mají obavy vyjadřovat svůj názor, což vyplývá jak z rozhovoru, tak i z pozorování. K ekonomické situaci se vyjadřují tito dotazovaní nejčastěji ve smyslu neřešitelnosti, což lze pozorovat zejména z neverbální komunikace. Pracovníci v přímé péči pracující mimo státní správu, tyto obavy nemají a vnímají jako potřebné se k ekonomické a politicko – právní situaci vyjadřovat a aktivně se v této oblasti angažovat. V oblasti ekonomického zajištění, které úzce souvisí s politicko - právní oblastí, by se rád na místní úrovni aktivně podílel při jednáních s politiky mimo státní sektor 1 dotazovaný. Vzdělání ekonomického, technického nebo humanitního směru nemá dle výsledků rozhovorů pozorování vliv na rozdílnost v přístupu k dětem a mládeži. Vliv na přístup ke klientům má pohlaví: obě strany apelují na porozumění, empatii a důvěru v uživatele, přičemž ženy více. U žen se navíc do jejich práce silněji promítá vnímání celého komplexu života uživatele. Muži rázněji zdůrazňují potřebu řádu, norem, pravidel a disciplíny, což vyplývá z výsledků rozhovorů i pozorování. Míra angažovanosti a vizí v primární prevenci se liší, tato odlišnost není dána pohlavím, funkcí a zaměstnavatelem, ale je záležitostí lidského zdroje, jak vyplývá především z pozorování.

3.4.2. „S“ – společenské faktory

Rozhovor	Potřebnost Klub u21	Důvody potřebnosti	Přínos pro společnost	Cílová skupina
R1	velmi potřebné	z rizikovosti věku, absence prostoru pro D a M, nezájmu rodičů, absence porozumění, přijetí, nehodnocení	snížení výskytu SPJ	všichni dospívající
R2	ano a narůstá	zvyšující se výskyt kriminality, zvětšující se SER, absence zájmu rodičů, nedostatek jejich času, konzum, přesycení	snížení kriminality, nasměrování správným směrem	D a M, na které ještě lze působit a nasměrovat je
R3A	ano	alternativa k „pobývání na ulici“, nedostatek peněz, chybí podnětné prostředí, příliš	„stažení“ D a M z ulic, prevence kriminality	D a M poflakující se po ulici, z nepodnětného rodinného prostředí
R3B	ano			
R4A	ano	není jich nikdy dost, nikdo se D a M moc neptá, co potřebují, jaká je jejich představa, příliš „měl bys, nesmíš, mentorování, příkazy, zákazy“	snížení SPJ	rizikové D a M
R4B	ano			
R5	ano	D a M, které nemají kam jít	prevence nežádoucích jevů	žáci s problémy v učení a výchově
R6	ano, velmi a narůstá	rizikovost věku, exkluze, zvětšující se SER, stále se otevírající „sociální nůžky“, absence porozumění, přijetí	prevence SPJ	dospívající
R7	ano, pokud to vyplývá z místních potřeb	prevence a ochrana před kriminalitou a delikventním chováním	snížení kriminality, delikventního chování	rizikové D a M, ohrožené SPJ
R8	ano, velmi	práce s dopívajícími	podpora D a M v náročné životní situaci	riziková mládež

Rozhovor	Nejdůležitější činnost	Nahraditelnost služeb jinou institucí	Přístup ke klientům	Možná spolupráce
R1	místo pro setkání, STČ	není	přijetí, naslouchání, zájem, nehodnocení	přednášková činnost, návazná činnost
R2	místo pro setkání, STČ	není	naslouchání, kamarád/odborný přístup	podchycení rizikových D a M, ochrana klubu
R3A R3B	všechny stejně	není	odborný	návaznost služeb
R4A R4B	místo pro setkání, STČ	není	neškatulkování, nementorování, vytvoření důvěry, ptát se, co by si přáli a co je zajímavé, vyhnout se „měl bys, musíš“	podpora v probačním programu a návaznost po jeho ukončení
R5	místo pro setkání, STČ	vše je nahraditelné	Zájem	návaznost služeb
R6	místo pro setkání, STČ	není	porozumění, nehodnocení, neškatulkování, přijetí, respekt, nepovyšování se	otázka nebyla položena
R7	VVČ, STČ	je zbytné	kvalita služeb	odborná konzultace
R8	místo pro setkání, STČ	není	odbornost	naplnění závazku IP SČK

Shrnutí:

Téměř všichni dotazovaní respondenti považují NZDM „Klub 21“ jako potřebné a nenahraditelné jinou institucí, 1 respondent v případě, že tato potřeba byla vyhodnocena vzhledem k místním podmínkám v Berouně. Jako hlavní důvod v převážné míře udávají na jedné straně absenci zájmu, porozumění a přijetí ze strany rodičů nebo nepodnětné rodinné prostředí, na straně druhé chybějící pravidla, řád a normy. 1 odborník zmiňuje, že riziková skupina dětí a mládeže je spíše vystavována výchově založené a orientované na „měl bys, nesmíš“ - zákazech a příkazech. 1 respondent udává, že děti a mládež žijí v přemíře přesycení a konzumu. Jako nejdůležitější úlohu NZDM shledávají v nabídce sociálně – terapeutických činností. Potřebný odborný přístup můžeme klasifikovat jako dorovnávání absence výše zmíněných potřeb dětí a mladistvých, tzn. zajištění pocitu bezpečí, důvěry, přijetí, naslouchání, zájmu o jejich potřeby, přání a cíle, ale také dodržování norem a pevných pravidel. Upozorňují na nebezpečnost nálepkování, škatulkování, mentorování a povyšování se. Dalším důvodem potřebnosti jsou stále se rozevírající tzv. „sociální nůžky“ a zvyšující se výskyt sociálně – patologických jevů, zejména kriminality. Děti a mládež potřebují své místo pro setkávání, často tráví volný čas „poflakováním“ po ulici. Všichni dotazovaní respondenti věří v přínos NZDM pro společnost, zejména snížení výskytu výše zmíněných sociálně – patologických jevů. Za rizikové jsou považovány všechny děti a to již z podstaty vývojové fáze dospívání. Respondenti apelují na důležitost odbornosti pracovníků, zejména v sociálně – terapeutických dovednostech, které zároveň většina z nich považuje v současné době za nenahraditelné jinou institucí. Na místní, berounské úrovni, by rádi vybrané instituce spolupracovali nebo spolupráci rozšířili, míra ochoty a angažovanosti je různá, což vyplývá především z výsledů pozorování. Největší zájem o spolupráci je v souvislosti s návazností služeb a podílení se na tvorbě koncepčnosti v primární prevenci.

3.4.3. „T“- technické faktory

Rozhovor	Dostupnost	Nealkoholický bar	Počítač	Kulečník
R1	centrum	ano	ano	ano
R2	centrum	ano	ano	ano
R3A R3B	centrum	nevím	ano	asi ano
R4A R4B	centrum	ano	ano	ano
R5	centrum	ano	ano	ano
R6	vytipovat vhodnou lokalitu, naše zkušenost je sídliště	ano	ano	ano
R7	otázka nebyla položena	otázka nebyla položena	ano	ano
R8	otázka nebyla položena	otázka nebyla položena	ano	otázka nebyla položena
Rozhovor	Společenské hry	Výtvarné potřeby	Hudební nástroje	Jiné
R1	ano	ano	ano	výtvarné potřeby, pomůcky k výstavám foto
R2	ano	ano	ano	Neuvedeno
R3A R3B	ano	ano	ano	Neuvedeno
R4A RB	ano	ano	ano	šipky, hry
R5	ano	nevím	dle D a M	Neuvedeno
R6	ano	ano	ano	výtvarné potřeby, hry
R7	ano	dle potřeb D a M	dle potřeb D a M	Neuvedeno
R8	ano	ano	otázka nebyla položena	vycházet z toho, co D a M potřebují

Shrnutí:

Dotazovaní respondenti zmiňují potřebu vhodně zvolené lokality dobře přístupné rizikové mládeži, nejlépe v centru. Osvědčily se lokality sídlištní. Z výsledků vyplývá doporučení odborníků vytvořit prostředí přizpůsobené především mládeži a jejím specifickým zájmům a věku. Shodují se na přiblížení podobě restauračního zařízení bez alkoholických nápojů. Základním vybavením, které by mládež k návštěvě motivovalo, jsou dle odborníků kulečnický, šipky, hudební a výtvarné potřeby, počítače, společenské hry. Nikdo z dotazovaných neuvádí literaturu nebo časopisy. Všichni se shodují na potřebě počítačů.

3.4.4 „E“ – ekonomické faktory

Rozhovor	Přerozdělování finančních zdrojů	Možnosti získání finančních zdrojů	Překážky a hrozby v oblasti financování	Vize financování do budoucna
R1	nespokojen	ano	podceňování problematiky	nevím, možná MPSV
R2	nespokojen, rozpočty nejsou spravedlivě přerozdělovány	ano	přerozdělování státního rozpočtu podceňující sociální oblast	otázka nebyla položena
R3A R3B	bez odpovědi	bez odpovědi	všechno se odvíjí od peněz	bez odpovědi
R4A R4B	chybí finanční zdroje	jsou malé	snížení státního rozpočtu	bude se zhoršovat
R5	nízký státní rozpočet	jsou malé	snížující se státní rozpočet	bude se zhoršovat
R6	nespokojen s přerozdělováním finančních zdrojů	Jsou, a to na úrovni obce, kraje, státu, EU	přerozdělování finančních zdrojů	obec, kraj, stát, EU, práce s grantovým kalen dářem
R7	na sociální služby bylo vydáno méně, než jsme očekávali	IP SčK, kraje, obce	snížení státního rozpočtu, rozpočtů krajů a obcí – udrženy jen pobytové služby, postoj obce	odpovědnost za financování přenesená na kraje a obce, vystupovat více jako podnikatelský subjekt, vyjednávat, „nejít pod cenu“
R8	nespokojen	jsou v rámci IP SčK, ale i na odboru sociálních služeb SčK	snížení jeho finančního objemu IP SčK, jeho zamítnutí	pokračování IP SčK, hledání finančních zdrojů, snaha NZDM udržet

Shrnutí:

Téměř všichni dotazovaní respondenti, kteří byli ochotni odpovídat na otázky vztahující se k finančním zdrojům, jsou více či méně nespokojeni s přerozdělováním finančních prostředků a to na úrovni obecní, krajské a státní, nebo k němu mají výhrady. Dva odborníci si nepřáli odpovídat, jeden z nich přesto posléze dodal, že vše se odvíjí od peněz. Téměř všichni vnímají do budoucna ekonomické možnosti jako stav pravděpodobně se zhoršující. Jako největší hrozba je vnímán stále se snižující státní rozpočet, způsob jeho přerozdělování, v němž je podceňována problematika v sociální oblasti, zejména postoj obcí a krajů. Pokud finanční zdroje nebudou schopny pokrýt potřebné sociální služby, budou upřednostněny v udržení existence služby pobytové, kdy jde jejich uživatelům o ohrožení života. Financování sociálních služeb bude v nejbližší době pravděpodobně převedeno z MPSV na krajskou a nejvíce obecní úroveň. Středočeský kraj se domnívá, že na obecní úroveň nelze převést převážnou část finanční spoluúčasti. Protože služby NZDM považuje za velmi potřebné pro danou cílovou skupinu, usiluje o pokračování v Individuálním projektu Středočeského kraje, který bude dále pravděpodobně podporovat NZDM. Výše finančního objemu však bude nižší než v jeho prvním kole. I v případě ukončení IP SČK, nebo v případě zamítnutí podpory NZDM, bude hledat SČK jiné finanční zdroje na jejich podporu a udržení. Teoreticky je možné žádat na Středočeském kraji i o jinou formu finančního příspěvku mimo Individuální projekt. Je vhodné pracovat s grantovým kalendářem, který umožňuje včas reagovat na vypsané výzvy. Organizace by měla dle doporučení jednoho z odborníků vystupovat jako podnikatelský subjekt a „nejít pod cenu“, protože pak je ovlivněna kvalita práce, je ohrožena sociální práce jako taková a organizace může být postihnuta vyšším dozorčím orgánem státní správy.

3.4.5 „P“ – politicko právní faktory

Rozhovor	Souvislost „P“ faktorů s NZDM	Názor na sociální politiku	Možnosti pozitivního vývoje	Jiné
R1	politici přerozdělují finance	nespokojen s podceněním prevenčních služeb, chybí lidský přístup	žádat a jednat s politiky, lidšější politiky, jejich priority	žádat společně, koncepčně, dotazovat se na priority, vysvětlovat
R2	chybí koncepce, provázanost, špatné zákony	nespokojen, špatný systém	dobře tvořit zákony	Neuvedeno
R3A R3B	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi
R4A R4B	OSPOD Beroun dobrá spolupráce	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi
R5	otázka nepoložena	není otázka pro mě	otázka nepoložena	otázka nepoložena
R6	úzká, peníze přerozdělují politici	nespokojen s přerozdělováním peněz, špatné priority	aktivní působení na politiky	politický systém jako odraz našich demokratických hodnot
R7	kompetence k přerozdělování financí	vliv má 4 -letý volební systém – projev důsledků až za delší dobu a to už budou možná odpovědné jiné osoby	ve snaze krajů a obcí	vystupovat jako podnikatelský subjekt a nejt pod cenu
R8	záleží na hospodářské politice státu	to je složitá otázka a spíš pro sociální odbor	snaha udržet sociální služby	Neuvedeno

Shrnutí:

Obecně panuje u dotazovaných respondentů nespokojenost s politicko - právním systémem, který úzce souvisí se sociální oblastí – politici disponují mocí přerozdělovat státní rozpočet. Odborníci považují současný politický systém za podceňující sociální problematiku a jako možnost řešení vnímají změnu společenských priorit a hodnot. K politické a právní situaci se na místní úrovni ve státní správě téměř nikdo nechce příliš vyjadřovat a zasahovat do ní, necítí v tomto směru způsobilost ze své funkce ani osobní odpovědnosti. Z výsledků rozhovorů mimo místní státní sektor vyplývá potřeba zasahovat do této oblasti a to působením

na politiky a vedením k odpovědnosti veřejnosti ve volebním systému. Jako zodpovědné za současnou politickou a právní situaci vnímají respondenti spíše přímo politiky (ve smyslu „oni“), pouze dva respondenti mluví o zodpovědnosti na straně většinové veřejnosti (ve smyslu „my“). Právní systém limituje zejména pracovníky OSPOD a Městské policie. Chybí možnost sankcí a postihů, provázanost a komplexnost systému, kterou by odborníci přivítali. Dva respondenti by rádi viděli ze strany zástupců politické moci „lidštější přístup“.

3.4.6 Závěrečná část

Rozhovor	Přání pro děti a mládež v nepříznivé sociální situaci
R1	pomoc včas a brzy
R2	návrat hodnoty rodiny, hlubší vazby, více času ze strany rodičů, pevnost, řád
R3A R3B	abychom měli co nejméně klientů, podnětné rodinné prostředí.
R4A R4B	Aby oba rodiče pracovali, aby i v případě rozvodu se řádně jeden z nich staral a druhý alespoň platil výživné.
R5	méně úzkosti, více pohody, více času ze strany rodičů, uvolnění
R6	systemovou ochranu
R7	podnětné rodiny, zájem, péči
R8	ochranu před ohrožením

Shrnutí:

Výsledky závěrečné části rozhovoru korespondují s výsledky předchozích tematických okruhů. Dotazovaní respondenti by si přáli pro děti a mládež v nepříznivé sociální situaci primárně podnětné rodinné prostředí plnící své funkce, s dostatkem zájmu, s větší mírou pohody a možností uvolnění. V rovině systémové ochrany by si odborníci nejvíce přáli, aby existovala pomoc „včas a brzy“ a aby těchto způsobů pomoci potřebovalo co nejméně dětí.

4 Závěr bakalářské práce

V bakalářské práci jsem motivována snahou pomoci dětem a mládeži v nepříznivé sociální situaci poskytováním služeb NZDM usilovala o orientaci ve vnějším prostředí organizace a hledala odpověď otázku: *„Jak je potřebné NZDM „Klub 21“ z pohledu odborníků ve vybraných institucích a jaké jsou reálné možnosti zkvalitnění jeho služeb v současné době? Odpovědi jsem získala prostřednictvím kvalitativního výzkumu za pomoci odborníků ve vybraných institucích ovlivňujících sociální realitu.*

Psaní bakalářské práce trvalo celkem deset měsíců. Nejprve jsem se zabývala studiem odborné literatury v oblasti výchovy, sociální práce, ale také ekonomie, politické moci a práva. Hledala jsem inspiraci na webových portálech pro NZDM a dalších nevládních organizacích. Konzultovala jsem potřeby v primární prevenci v souvislosti s NZDM „Klub 21“ v Berouně s odborníky souvisejících institucí.

Vlastní výzkumné kvalitativní šetření mi umožnilo setkat se, poznat a být v interakci s odborníky působících v oblasti sociálních služeb, zejména prevenčních. Měla jsem možnost operativně jednat, naslouchat jejich názorům, ptát se, pokud mi bylo něco nejasné, měnit pořadí otázek a pozorovat jejich chování. Všichni dotazovaní respondenti mi moc pomohli nahlédnout sociální realitu z jejich úhlu pohledu, orientovat se a zmapovat ji, a to i v případě odmítnutí odpovědi na kladené otázky.

V průběhu celého zpracovávání bakalářské práce se neustále otevíraly otázky nové, na které bych ráda znala odpověď. Úsilí nahlédnout NZDM z pohledu hlavních oblastí společenského života, a souvislostí mezi nimi, postupně měnilo mé názory, směřovalo mě, zasahovalo do mé praxe a bylo tak pro mě velkým přínosem. Přestože jsem si vědoma, že téma nebylo zdaleka vyčerpáno, bakalářská práce naplnila svůj cíl zmapovat potřebnost a současné možnosti zkvalitnění služeb NZDM „Klub 21“ a poskytnout možnost aplikovat výsledky v praxi.

POUŽITÉ INFORMAČNÍ ZDROJE:

- BEDNÁŘOVÁ, Zdena a Lubomír PELECH, 2000. *Sociální práce na ulici.Streetwork*. 1.vyd. Brno: Doplněk. 114 s. ISBN 80-7239-048-1.
- BENDL, Stanislav, 2011. *Kázeňské problémy ve škole*. 1. vyd. Praha: Triton. 260 s. ISBN 978-80-7387-436-0.
- Česká asociace streetwork. Publikace Pojmosloví NZDM [online]. Vystaveno 30. 5. 2008. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.streetwork.cz/index.php>
- Česká asociace streetwork. Etické kodexy České asociace streetwork [online]. Vystaveno 18. 9.2006. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.streetwork.cz/index.php>
- Deklarace o pokroku a rozvoji v sociální oblasti
- DAVID, Roman, 2002. *Politologie*. 4.vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc. 369 s. ISBN 80-7182-116-0.
- DUFFKOVÁ, Jana; Lukáš URBAN a Josef DUBSKÝ, 2008. *Sociologie životního stylu*. 1.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 237 s. ISBN 978-80-7380-123-6.
- FILÍPKOVÁ, Zdena, 2011. *Dobrá praxe*, 1. vyd. Praha: Česká asociace streetwork. 115 s. ISBN: 978-80-905069-0-9 .
- FROMM, Erich, 2001. *Mít nebo být*. 1.vyd. Praha: Aurora, 242 s. ISBN 80-7299-036-5.
- HANUŠ, Petr a Ilona KOLÁŘOVÁ, 2007. *Sociální služby v novém*. 1.vyd. Praha 7: Vzdělávací institut ochrany dětí. 32 s. ISBN 978-80-86991-30-6.
- HOLÁ, Lenka, 2011. *Mediace v teorii a praxi*. 1.vyd. Praha: Grada. 270 s. ISBN 978-80-247-3134-6.
- HORNEY, Karen, 2000. *Neuróza a lidský růst*. 1. vyd. Hodkovičky: Pragma. 343 s. ISBN 80-7205-715-4.
- Horecký Jiří. Scénáře vývoje sociálních služeb v ČR z pohledu jejich financování [online]. Vystaveno 5. 9. 2009. [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: www.uzs.cz
- KLÍMA, Petr, 2010. *Kontaktní práce 2010*. 1. vyd. Praha: NVF, 134. s. ISBN 978-80-86728-42-1.
- KOPŘIVA, Pavel, Jana NOVÁČKOVÁ, Dobromila NEVOLOVÁ a Tatjana KOPŘIVOVÁ, 2008. *Respektovat a být respektován*. 1.vyd. Kroměříž: Spirála. 286 s. ISBN 978-80-904030-0-0.

- KREBS, V., 2007. *Sociální politika*, 1.vyd. 1997. Praha. ASPI. 363 s. ISBN 978-80-7357-276-1.
- LIPOVETSKY, Gilles, 2008. *Éra prázdnoty*. 1.vyd. Praha: Prostor. 357 s. ISBN 978-80-7260-190-5.
- Listina základních lidských práv a svobod
- MATOUŠEK, Oldřich, Jana KOLÁČKOVÁ a Pavla KODYMOVÁ, 2010. *Sociální práce v praxi: Specifika různých zájmových skupin a práce s nimi*. 1.vyd. Praha: Portál. 351 s. ISBN 978-80-7367-818-0.
- MATOUŠEK, Oldřich. KOLEKTIV, 2008. *Metody a řízení sociální práce*. 1.vyd.2003. Praha: Portál. 380 s. ISBN 80-7178-548-2.
- MATOUŠEK, Oldřich, 2011. *Sociální služby*. 3. vyd. 2008. Praha: Portál. 194 s. ISBN 978-80-7367-310-9.
- Město Beroun. Sociodemografická analýza [online]. Vystaveno 2012. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.mesto-beroun.cz/mesto/socialni-sluzby-1/komunitni-planovani-socialnich-sluzeb-1/>
- Město Beroun. Komunitní plán sociálních služeb Beroun na léta 2013 – 2017 [online]. Vystaveno 2012. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.mesto-beroun.cz/mesto/socialni-sluzby-1/komunitni-planovani-socialnich-sluzeb-1/>
- Město Beroun. Plán primární prevence na léta 2013 – 2015 [online]. Vystaveno 2012. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.mesto-beroun.cz/mesto/socialni-sluzby-1/komunitni-planovani-socialnich-sluzeb-1/>
- MOLEK, Jan, 2011. *Řízení organizací sociálních služeb*. 1. vyd. Praha: VÚPASV. 249 s. ISBN 978-80-7416-7.
- MPSV. Vykazování dat o poskytovaných sociálních službách [online]. Vystaveno 23. 4. 2009. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/10079/pokyn.pdf>
- MUNKOVÁ, Gabriela, 2001. *Sociální deviace*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 134. s. ISBN 80-246-0279-2.
- Organizace spojených národů. Úmluva o právech dítěte, 1994
- Rytmus o. s. O inkluzi [online]. Vystaveno 2009. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.rytmus.org/inkluzivni-vzdelavani>
- Pro zdraví 21. Etický kodex [online]. Vystaveno 28. 2. 2013. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.prozdravi21.cz/nzdm-klub21/eticky-kodex/>
- Pro zdraví 21. Popis služeb NZDM [online]. Vystaveno 28. 2. 2012. [cit. 2013-04-

- 30]. Dostupné z: <http://www.prozdravi21.cz/nzdm-klub21/popis-sluzeb-nzdm/>
- Pro zdraví 21. Standardy kvality [online]. Vystaveno 15. 4. 2013. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.prozdravi21.cz/nzdm-klub21/standardy-kvality/>
 - Pro zdraví 21, Výroční zpráva, 2012
 - SHAPIRO, Lawrence E, 2009. *Emoční inteligence dítěte a její rozvoj*. 3.vyd. Praha: Portál. 267 s. ISBN 978-80-7367-648-3.
 - ROSENBERG, Marshall B, 2008. *Nenásilná komunikace: Řeč života*. 1. vyd. Praha: Portál. 221 s. ISBN 978-80-262-0141-0.
 - VEČEŘA, Miloš, 1996. *Sociální stát, východiska a přístupy*. 2. vyd. Praha: Slon, 112 s. ISBN 80-85850 -16-8.
 - Všeobecná deklarace lidských práv
 - Vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí č. 505/2006 Sb.
 - Zákon č. 108/2006 ,Sb. o sociálních službách
 - Zákon č. 359/ 1999 Sb. o sociálně – právní ochraně dětí

SEZNAM PŘÍLOH:

Příloha č. 1 Standardy kvality služeb NZDM

Příloha č. 2 Seznam dílčích výzkumných otázek

Příloha č. 3 Seznam otázek pro dotazované respondenty

Příloha č. 4. Přepsané výsledky rozhovorů

Příloha č. 1**STANDARDY KVALITY SLUŽEB NZDM****Procedurální**

- Cíle a způsoby poskytování sociálních služeb - definice cílů, poslání, cílové skupiny a principů poskytování služeb.
- Ochrana práv uživatelů sociálních služeb – znalost pracovníků se základními normami základních lidských práv a svobod a řízení se jimi, orientace v ohrožení práv uživatelů (osobní svobody, osobních údajů, ochrany soukromí, práva na vzdělání a vlastní volby povolání), ochrany před jakoukoliv formou zneužívání nebo nucenou prací.
- Jednání se zájemcem o službu - postup, jak jednat se zájemcem o službu.
- Dohoda o poskytování služby - upřesňuje způsob uzavírání dohody, dohody se uzavírají písemně nebo ústně, vždy jsou evidovány.
- Plánování a průběh poskytování služeb - vychází z principu sociální služby přistupovat ke každému klientovi individuálně, v souladu s jeho potřebami a zájmy. Postup je zachycen v dokumentaci.
- Osobní údaje - jsou shromažďovány tak, aby byly bezpečné a aby při poskytování služby byly zajištěny informace potřebné k naplnění cíle. Nakládá se s nimi jako s důvěrným materiálem. NZDM jako anonymní služba využívá při dokumentaci například přezdívky nebo část jména.
- Stížnosti na kvalitu nebo způsob poskytování sociálních služeb - je popsán postup při přijímání, vyřizování a prošetřování stížností.
- Návaznost na další zdroje - tento standard vytváří požadavek návaznosti na spolupráci dalších odborných služeb a spolupráci s nimi. Jedná se o instituce výchovně vzdělávací (ZŠ, SŠ, okresní metodik prevence), sociální (PPP, OSPOD), probační pracovníci, Policie ČR. (Standardy kvality, Listina základních lidských práv a svobod)

Personální

- Personální zajištění služeb - jedná se o zajištění, strukturu, počet zaměstnanců a nároky na jejich vzdělání.
- Pracovní podmínky a řízení poskytování služeb - zařízení zajišťuje vhodné pracovní podmínky pro výkon kvalitní práce, které odpovídají obecně platným normám.
- Pracovní rozvoj pracovníků a pracovních týmů - zařízení usiluje o profesní rozvoj zaměstnanců.

Provozní

- Místní a časová dostupnost služby - odpovídá cílům a charakteru služby a potřebám uživatele.
- Informovanost o službě - veřejnost i související instituce jsou pravidelně a aktivně informováni o nabízených službách.
- Prostředí a podmínky pro poskytování služeb - prostředí je přizpůsobeno v maximální míře potřebám klientů, strukturu a charakteru služby, její kapacitě.
- Nouzové a havarijní situace - jsou popsány postupy pro řešení nouzových a kritických situací.
- Zajištění kvality služeb - vedení dbá, aby se kvalita neustále zvyšovala, zapojuje uživatele i pracovníky
- Ekonomika- zařízení má plán finančních zdrojů tak, aby mohly být zajištěny podmínky, které odpovídají obecně závazným normám. Vytváří finanční rozvahu na kalendářní rok obsahující převážně příjmy a výdaje. Rozpočet odpovídá kapacitě uživatelů. Je transparentní. (Standardy kvality)

Členství a certifikace

Členství v asociaci umožňuje Česká asociace streetwork. NZDM, které členství a certifikaci získá, dokazuje, že poskytování služeb konkrétního zařízení odpovídá požadované kvalitě a je v jeho možnostech podílet se na rozvoji NZDM na celostátní úrovni. Podrobnosti popisuje dokument Pojmosloví (Podmínky členství).

Příloha č. 2**SEZNAM DÍLČÍCH VÝZKUMNÉ OTÁZKY**

Aby oba rodiče pracovali, aby i v případě rozvodu se řádně jeden z nich staral a druhý alespoň platil výživné.

Jaká je souvislost práce dotazovaných respondentů s NZDM „Klub 21“?

Z jakých důvodů vnímají odborníci ve výchovně - vzdělávací a sociální oblasti potřebu NZDM „Klub 21“ v Berouně?

Jak mají konkrétně služby NZDM přispět společnosti?

Kdo je cílovou skupinou NZDM?

Která z činností služeb NZDM je vnímána jako nejdůležitější?

Která z činností NZDM nemůže být nahrazena jinou institucí?

Jak by měla vypadat činnost NZDM ve svém přístupu k uživatelům?

Jaký je zájem o vzájemnou spolupráci mezi institucemi zabývající se spolu s NZDM „Klub 21“ primární prevencí?

Jaká je možná spolupráce NZDM s institucemi souvisejícími?

Jakou podobu by mělo mít technické prostředí (materiální vybavení) NZDM „Klub 21“?

Jakým způsobem jsou přerozdělovány finance státem (krajem, obcí)?

Jaké finanční zdroje je možné využít při zkvalitňování služeb NZDM „Klub 21“?

Jakým způsobem se může, kromě finanční účasti, podílet na podpoře NZDM stát (kraj, obec)?

Co je hlavní překážkou a hrozbou financování NZDM „Klub 21“ do budoucna?

Jak vypadá možná vize financování NZDM „Klub 21“ do budoucna?

Jak souvisí existence NZDM z politicko - právním systémem?

Jaké se chystají nejzásadnější změny v sociální oblasti do budoucna?

Co je největším přáním dotazovaných respondentů v souvislosti s problematikou, kterou v dané oblasti vnímají?

Příloha č. 3 SEZNAM OTÁZEK PRO DOTAZOVANÉ RESPONDENTY

Otázky patřící do tohoto rozhovoru, jsou podkladem k bakalářské práci s názvem Potřebnost a možnosti zkvalitnění služeb nízkoprahového zařízení pro děti a mládež „Klub 21“ v Berouně (dále jen NZDM). Výsledky výzkumného šetření budou zároveň použity k podpoře a zkvalitnění služeb NZDM „Klub 21“ v Berouně s cílem pomoci dětem a mládeži v nepříznivé sociální situaci.

Výzkumný nástroj: kvalitativní polostrukturovaný rozhovor

Průběh rozhovoru:

Otázky jsou rozděleny do okruhů vycházejících ze STEP analýzy vnějšího prostředí organizace.

ÚVODNÍ ČÁST ROZHOVORU

1. Věk
2. Pohlaví
 - a) muž
 - b) žena
3. Úspěšně ukončený stupeň vzdělání:
 - a) úplné střední s maturitou
 - b) vyšší odborné
 - c) vysokoškolské, uveďte titul
4. Zaměstnavatel
5. Funkce
6. Souvislost Vaší funkce s NZDM
7. Pracuji s dětmi a mládeží v:
 - a) přímé péči
 - b) nepřímé péči
 - c) jiné, uveďte

HLAVNÍ ČÁST (STEP analýza vnějšího prostředí)

S - společenské (sociální) faktory

1. Z jakých důvodů vyplývá dle Vašeho názoru potřeba NZDM (co ji určuje, co vše na ni poukazuje)? (lze uvést více možností)

- a) státní zakázka
- b) sociálně demografická analýza
- c) plán prevence kriminality
- d) veřejné mínění
- e) záznamy Komunitního plánování
- f) zvyšující se výskyt sociálně patologických jevů
- g) pomoc dětem a mládeži v nepříznivé sociální situaci
- h) zvýšení počtu „náctiletých“ v následujících letech (dle demografické křivky) – důsledkem čehož lze předpokládat vzrůstající potřebnost NZDM
- i) narůst socioekonomických rozdílů
- j) jiné, uveďte

2. Pro koho jsou dle Vás služby NZDM určeny?

- a) rizikové děti a mládež
- b) neorganizované děti a mládež
- c) děti a mládež v nepříznivé sociální situaci
- d) sociálně vyloučené děti a mládež
- e) jiné, uveďte

3. Příkladáte NZDM největší možný přínos pro společnost v:

- a) prevenci před vznikem sociálně patologických jevů
- b) snížení výskytu sociálně patologických jevů
- c) ochraně společnosti před sociálně patologickými jevy
- d) pomoci dětem a mládeži v nepříznivé sociální situaci
- e) podpoře v začlenění sociálně vyloučených dětí a mládeže do běžného života
- f) možnosti „prvního kontaktu“
- g) absenci chybějícího prostoru vyhrazeného mládeži
- h) absenci školních klubů
- ch) absenci informačního centra pro mládež
- d) jiné, uveďte

4. Jaké činnosti patřící dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách do služeb NZDM vnímáte jako hlavní? (seřad'te podle stupně Vámi vnímaného přínosu)

- a) výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti (výtvarné, sportovní, apod.)
- b) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím (prostor, kde se mladí lidé mohou scházet)
- c) sociálně terapeutické činnosti (rozvoj sociálních dovedností, např. komunikačních)
- d) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí (např. asistence při jednání na úřadech, poskytnutí informací nebo doprovod na návazné služby)
- e) jiné, uveďte

5. Která jiná instituce by mohla nahradit jednotlivé body z otázky č. 4.

- a) výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti
- b) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím
- c) sociálně terapeutické činnosti
- d) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí
- e) jiné, uveďte

6. Jaké činnosti by dle Vás měly být součástí NZDM, aby ho děti a mládež vyhledávali? (lze uvést více možností)

- a) zábava
- b) oddech, odpočinek
- c) učení se novým esteticko-výchovným dovednostem
- d) získávání nových přátel, kamarádů, navazování kontaktů s vrstevníky
- e) pohyb
- f) činnosti ve prospěch druhých lidí, ochrana přírody, životního prostředí
- g) sociální poradenství
- h) sociálně terapeutické činnosti
- i) odborný pracovník „kamarád“
- j) pomoc s přípravou na vyučování
- k) poskytování informací (brigády, vzdělávání, zájmové kroužky)
- l) možnost tvůrčího prezentace vlastních textů, obrázků, hudby

- m) hra na hudební nástroje
- n) sociálně – právní poradenství prostřednictvím sociálních sítí
- d) jiné, uveďte
7. Jak Vaše práce souvisí s NZDM „Klub 21“?
8. Popište prosím Vaší spolupráci s NZDM „Klub 21“
- a) pozitivní aspekty
- b) negativní aspekty
- c) možnosti.....
- d) jiné, uveďte
9. Různé instituce ve výchovně vzdělávací a sociálních institucích se zabývají primární prevencí, vítali byste větší spolupráci?
- a) ano (popište, jakou podobu by spolupráce v optimálním případě měla (př. jasnější a cílenější koncepce, celistvost apod.)
- b) ne
- c) nevím
- d) jiné, uveďte
10. Pokud by se Vaše instituce rozhodla stát se partnery NZDM, jaké výhody by z něho vyplývaly pro:
- a) cílovou skupinu
- b) zřizující neziskovou organizaci
- c) partnerskou instituci
- d) jiné, uveďte
11. Kde vidíte možné nevýhody?
- a) cílovou skupinu
- b) zřizující neziskovou organizaci
- c) partnerskou instituci
- d) jiné, uveďte
12. Jak by případné partnerství mohlo být partnerství naplňováno?

T - technické (technicko - materiální) faktory

1. Jak hodnotíte umístění NZDM „Klub 21“?
2. Co všechno by mělo dle Vás být součástí prostoru NZDM tak, aby bylo pro děti a mládež přitažlivé? (lze uvést více možností)
 - a) nealkoholický bar
 - b) IQ a společenské hry
 - c) kulečník
 - d) horolezecká stěna
 - e) počítač s připojením k internet
 - f) výtvarné potřeby k volné i řízené tvorbě
 - g) kopírovací služba, tisk, scan
 - h) sociální místnost
 - ch) hudební nástroje
 - i) stolní fotbal
 - j) vlastní webové stránky
 - k) jiné, uveďte

E - ekonomické faktory

1. Služby NZDM jsou dle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách poskytovány bez úplaty, převážně jsou zajišťovány finančními zdroji ze státního rozpočtu a rozpočtů krajů a obcí, zároveň také ziskovými subjekty (nadace pojišťoven, ČEZ, Vodafone apod.) V některých případech stát (kraj, obec) může nárazově či individuálně finančně z tzv. účelových dotací, co podmiňuje toto rozhodnutí (např. priorita služby, hrozby do budoucna)?
2. Jakým způsobem jsou přerozdělovány finance státem (krajem, obcí)?
3. Jakým způsobem by se kromě finanční účasti měl stát (kraj, obec) za optimálních podmínek podílet na podpoře sociálních služeb? (lze uvést více odpovědí)
 - a) koordinačně (vychází z cílů komunitního plánování – např. zjišťování potřeb, podpora spolupráce mezi poskytovateli sociálních služeb a dalšími spolupracujícími institucemi, zprostředkovávat informace veřejnosti – masmédiá- apod.)
 - b) aktivizačně směrem k právnickým subjektům a fyzickým osobám (např. výzvy vycházející z požadavků sociálních služeb – co způsobuje neziskovým organizacím

problémy, jaké sociální služby jsou nepokryté, oceňovat prosociální chování, informovat o přínosech nejen pro uživatele, ale také pro společnost)

c) nevím

d) jiné, uveďte

4. Co je podle Vás hlavní překážkou a hrozbou v oblasti financí NZDM do budoucna z finančního?

5. Jak vypadá možná vize financování sociálních služeb v nejbližších letech, například chystané zásadní změny, prognóza apod.)?

6. Které sociální služby budou primárně podporované?

P - Politicko - právní faktory

1. Z jakých politicko - právních principů by měl vycházet současný sociální systém?

2. Jaký je Váš názor na uskutečňovanou sociální politiku současnosti? Jaké jsou:

a) pozitivní aspekty

b) negativní aspekty

c) možnosti z pohledu politicko – právního

d) hrozby z pohledu politicko – právního

3. Co má dle Vašeho názoru v současné době největší vliv na pozitivní dění v oblasti sociálních služeb vzhledem k vizím do budoucna?

4. Co má dle Vašeho názoru v současné době největší vliv na negativní dění (hrozby) v oblasti sociálních služeb vzhledem k vizím (možnostem) do budoucna?

5. Jaké se chystají nejzásadnější změny do budoucna v oblasti sociálních služeb?

a) pro sociální služby obecně

b) vztahující se konkrétně k NZDM

ZÁVĚREČNÁ ČÁST

1. Co je Vaším přáním v oblasti NZDM?

2. Prostor pro náměty, připomínky.....

Příloha č. 4

SEZNAM PŘEPSANÝCH ROZHOVORŮ

Úvodní část rozhovoru

Dílčí otázky:

Jak se liší názory odborníků vlivem pohlaví, vzdělání, odbornosti, funkce a tím, zda pracují v přímé či nepřímé péči, a kdo je jejich zaměstnavatelem?

Co spojuje dotazované respondenty s NZDM „Klub 21“?

R1: muž, vysokoškolské magisterské vzdělání v učitelském oboru, specialista na primární prevenci pro základní a střední školy v regionu Beroun, lektor skupinových rozvojových aktivit, pracuje s dětmi a mládeží v přímé péči, zaměstnavatel 2. ZŠ Beroun, OSVČ. „*Máme společnou cílovou skupinu.*“

R2: muž, „*vysokoškolské magisterské humanitní vzdělání, velitel Městské policie Beroun*, s dětmi a mládeží pracuje v nepřímé péči, „*zaměstnavatel město Beroun*“, „*Spolupodílení se na procesu primární prevence, práce s rizikovou mládeží.*“

R3A: žena, vyšší odborné humanitní vzdělání – diplomovaný specialista. „*Kurátorka pro děti a mládež do 15 let věku na oddělení OSPOD*“, pracuje v přímé péči s rodinou, zaměstnavatelem je město Beroun.

R3B: muž, vysokoškolské magisterské vzdělání, vedoucí OSPOD. „*Kurátor pro mladistvé.*“ Pracuje v přímé péči s rodinou, zaměstnavatel město Beroun. „*Děti a mládež.*“

R4A: žena, vysokoškolské vzdělání humanitního směru v doktorandském oboru, vedoucí probační a mediační pracovník Probační a mediační služby Beroun, pracuje s dětmi a mládeží v přímé péči. „*Zaměstnavatelem je Ministerstvo spravedlnosti.*“

R4B: žena, vysokoškolské vzdělání magisterské, probační a mediační pracovník Probační a mediační služby Beroun, pracuje s dětmi a mládeží v přímé péči. Zaměstnavatelem je Ministerstvo spravedlnosti. Souvislost s NZDM „*Zrovna ta klientela, bych řekla, ti naši nezletilci, mladiství, problémová mládež.*“

<p>R5: žena, vysokoškolské magisterské humanitní vzdělání, vedoucí pedagogicko - psychologické poradny, pracuje v přímé péči. <i>„Poradna je detašovaným pracovištěm Středočeského kraje, státní instituce zřizovaná Středočeským krajem. Spojuje nás problematika žáků spojená s výchovnými s výukovými.“</i></p>
<p>R6: muž, vysokoškolské vzdělání, titul Ing., ředitel občanského sdružení Proxima sociale, pracuje s dětmi a mládeží v nepřímé péči. Zaměstnavatelem je Proxima sociale. <i>„Spojuje nás cílová skupina, obě strany poskytují služby NZDM“.</i></p>
<p>R7: muž, vysokoškolské magisterské humanitní vzdělání, ředitel Odboru sociálních služeb, pracuje s dětmi a mládeží v nepřímé péči. Zaměstnavatelem je MPSV. Péče o děti a mládež v nepříznivé sociální situaci.</p>
<p>R8: muž, vysokoškolské magisterské vzdělání humanitní, oddělení IP Středočeského kraje. Pracuje s dětmi a mládeží v nepřímé péči. Zaměstnavatelem je Středočeský kraj. <i>„Staráme se o to, aby NZDM v Berouně mohlo existovat“.</i></p>

„S“- společenské (sociální) faktory

Dílčí otázky:

Vnímají odborníci ve vybraných institucích NZDM jako potřebné?

Pokud je NZDM vnímáno jako potřebné, z jakých důvodů?

Jak mají konkrétně služby NZDM přispět společnosti?

Kdo je cílovou skupinou NZDM?

Která z činností služeb NZDM je vnímána jako nejdůležitější?

Která z činností NZDM nemůže být nahrazena jinou institucí?

Jak by měla vypadat činnost NZDM ve svém přístupu k uživatelům?

Jaká je možná spolupráce s vybranými institucemi?

RI: „NZDM je moc potřebné. Chodí si tam promluvit, jak já vnímám nízké kluby. Přístup: „Dát najevo zájem, naslouchat, netahat z nich rozumy, nehodnotit, nepoučovat, řeknu jim, jak si myslím, že je to správně, ale nehodnotím.“ Ošetřit nashromážděný stres u dětí. Aby se nepoflakovaly na ulici, alternativa k pobývání na ulici“. S cílem psychické úlevy: „Ano. Může snížit výskyt sociálně patologických jevů. Rizikovost dětí vyplývá už jen vlivem věku puberty a dospívání.“ Jaké skupiny dorazí do NZDM? „Děti, které sedí na lavičkách a kouří, i chytré, ale to sociálně je někde jinde, ty by šly, často jsou přesycené, nechtějí dělat nic, chtějí si povídat, říkají si o to často nevhodným způsobem, to se musí přijmout. Činnosti: „Hodně dobrý je to sociálně terapeutické, to je hodně důležité, vzdělávací moc ani ne, to jsou zušky a tak, ale nic proti ničemu, spíš jako prostředek, pomoc (pozn. pomoc při obstarávání osobních záležitostí) je taky dobrá, určitě.“ Úloha sociálního pracovníka: „Sociální pracovník spíš v pozadí, pokud je třeba, popovídat si, činnosti ano, ale přínosem je už jen pobyt v určitých kulturních podmínkách, přizpůsobit spíš vyšší věkové hranici. Aby to nebyla nuda, to je ale někdy pro ně těžké vytvořit, asi aby jich tam mohlo jít víc, aspoň s někým, lákavé nabalovat se na sebe.“ Výstavy jejich kreseb, jejich stylu a fotografií: „Ano, to mají docela rádi, focení taky, výstava, návrat focení, to je taky dobrými foťáky dneska, ukázat jim, že restaurační zařízení jde i bez alkoholu.“ Bylo by dobré, aby si třeba samy dělaly menu: „Ano, menu ano.“ Nahraditelnost jinou institucí: „Odborné poradny toto nedělají (pozn. sociálně terapeutické činnosti), přijetí bez objednání, bez specifického problému, ani to se tam neděje, málokdo to umí, to nemůžete nahradit, výchovně vzdělávací najdeme náhrady.“ Spolupráce: „Moc dobrá, nemám negativa.“ Do budoucna: „Koncepci, semináře pro rodiny, to je obrovské téma, těžko se do toho vstupuje, druhá věc dostat ty lidi, snadno říct, že to nejde, ale přesto začít. Mám dobrou zkušenost ze semináře na téma sebepoškozování, dobré je začít, dá se dál s nimi pracovat, rodiče mají zájem, pak ušít na míru, těžký je, aby rodiče do toho šli, oni se bojí. Jojo bylo by to výborný spolupracovat, prostory jsou, to není problém, měl by být zapojený: psycholog a speciální pedagog, okolo věci OSPOD, finanční gramotnost.“

R2: „Nízkoprahy jsou potřebné, já mám svůj soukromý názor – teorii, že Ti, co jsou na tom nejhůř, nepřijdou. Ti uprostřed ano a s těmi lze něco udělat. Pokud se dají nasměrovat, pokud je to možné, je to dobré. Cílová skupina: „Těchto dětí bude přibývat, jsem pesimista, bude to horší a horší. Chybí jim rodinné zázemí, hodnota rodiny se ztrácí, vztahy jsou povrchní, rodiče vytížení, nemají na ně čas. Oni nenávidí celou společnost. Všichni okolo nich můžou za všechno, oni si myslí, že chyba není v nich. Ty bohatý i chudý, těm chybí vztahy, rodiče jsou tak zaneprázdněný svými požitky z peněz, že na ně nemají čas, takže potřebují kamarády v nízkoprahu, dobrého pracovníka.“ Činnosti: „Určitě sociálně terapeutické, ale dobrý už je jen stáhnout z ulice, to už samo je dobrý. Aby měli kam jít, když jim chybí rodina. Oni si chtějí povídat, ale nemůže se jim jen naslouchat, musí se to umět. Spolupráce: „Spolupráce je možná, my jim budeme dávat letáky a budeme více hlídat okolí nízkoprahu, když pojedeme okolo. V terénu jim můžeme dávat vaše letáky a poslat je k Vám, myslím na místech, kde se shlukují. Potřebujeme jméno pracovníka, který tam s nimi bude, abychom věděli, že je to doopravdy, že to není legrace.“

R3A: „Přínosem je, pokud se podaří nasměrovat je správným směrem.“ **R3B:** „Je potřebné moc. Obecně radši děti uvidíme v nějakém zařízení, než aby se nám poflakovaly po městě, to je potenciál pro další nekalou činnost, včetně trestný činnosti - raději v zařízení. Rizikovost je už jen z přemíry času, velmi častý jev, většinou vyplývá z nepodnětného rodinného prostředí. Je otázka, jakým způsobem je do nějakého takového zařízení dostat, nabídnout, jakoby z naší pozice děti maximálně motivovat, opravdu otázka motivace, kamarádi, školy, především by měla jít nabídka ze školských zařízení, pokud je dítě ve styku s námi, už je to hraniční, normální děti, které žijí normálním způsobem života, ty se k nám nedostanou, přes vrstevníky, určitě přes školy“ K otázce činností: **R3A:** „Složitá otázka, těžko říct, která je nejdůležitější. **R3B:** „ Hodně složitá, pro mě taky složitější. Myslím si, že všechny stejně.“ **R3A:** „Podle mého názoru, vyplnit jejich volný čas. Kroužky to je finančně náročné, kroužky je problém, jak finance, tak že tam chodí od malička a zůstanou tam, ale některé nikam nechodily a kroužky už jako pro tyhle děti nejsou. Myslím, že tyhle ty děti ani nepotřebují doporučení od rodičů, jsou určitě věci, které rodiče nezvládnou.“

R4B: „Riziková mládež, se kterou mi tady pracujeme, z našeho pohledu, je to hlavně mládež, která má blízko k páchání trestné činnosti a je tedy velmi nebezpečná pro společnost. Nezletilí, mladiství, k nám se dostávají ve fázi, kdy spáchají trestný čin a samozřejmě, když jsou odsouzení. Nízkoprahy jsou bezvadná myšlenka, mně se vždy líbily, muže to být jejich místo, které si samy vytváří, onehdy, když jsem dělala diplomku, jedna šéfová NZDM říkala, že je úspěch každé dítě, které přijde, místo fetování nebo vykrádání aut. Jsou potřeba, není jich nikdy dost. Cílová skupina: „Většinou jsou z vesniček, tam nabídka není taková, maximálně můžou k hasičům, tam stejně skončí v hospodě, maximálně ještě k rybářům.“ **R4A:** „Myslím si, že na začátku bude důležitý, když se tam zajde podívat s kamarády.

R4B: „Překážkou může být, že se budou bát, že tam budou mít nálepku toho, kdo něco spáchal, tak že bude zajištěno. Pokud budeme vědět, jaké to tam je, co jim můžete nabídnout, tak vás můžeme doporučit.“ **R4B:** Na otázku podoby přístupu k uživatelům NZDM: „Naše mládež má dost často problémy s normami a s přijetím autorit, takže aby možná ten nízkoprah byl úspěšný, tak by to s normami v uvozovkách neměl přehánět, takže nikoliv pod vlivem, drog, nikoliv pod vlivem alkoholu, nikoliv agrese, ale nedávat jim přesný budete sem chodit v úterý od tří a ve čtvrtek od dvou a tak dál, že to už je pro ně hodně, nevystupovat z pozice autority, spíše z pozice kamaráda, opory, který umí poradit, ale pouze v případě, že si ten dotyčný, teeneger řekne, nevnucovat jim to, spíš opravdu počkat, až to vykrytalizuje. Jak říkala třeba kolegyně, že ta jedna dívčina tam nechtěla, protože se bála, že jí tam všichni znají. Bude se rozcházet naše představa a jejich představou, oni budou hledat zadarmo někde být, čaj za čtyři kačky, nikdo je nebude vyloženě prudit, hodnotit. Pak najednou přijde něco na přetřes... Nementorovat, shodují se nehodnotit, nepoučovat, „pocit bezpečí: ne to musíš, to bys měl. Všichni okolo nich, se málo možná ptají na to, co by si oni samy přály, co by potřebovaly, všichni jim říkají, co by měli.“ „My se snažíme, aby byly zplnomocnění, ale kdyby jim mohl někdo pomoci, to by bylo bezva. Když je práce s nimi dlouhodobější, většinou se podaří, pokud se dojde ke kořenům, podaří se odhalit příčinu problému. Pokud máte nějaké materiály, můžeme je vyvěsit, dát je do čekárny, oni když se nudí tak si to i přečtou. Nejlepší by bylo seznámit je s Vámi v průběhu programu, když jim probační program skončí, nemají kam jít. Občanské poradny byly zrušeny, něco jakože funguje, ale asistenčně ne.“

R5: „PPP má málo lidí, proto děláme hlavně diagnostiku, na terapeutické činnosti nemáme ani prostory ani úvazky. Nízkoprah toto může vhodně, trochu jinak částečně suplovat. Může být navazující, pro děti, které nemají kde být, nemá jim kdo poradit, pomoc dětem s výukovými problémy, na které se nabalují výchovné problémy.. Přínos: „V podstatě prevence rozvinutí dalších výchovných problémů, rozvoje delikventního chování. Podobné náplni občanské poradny, ty už ale neexistují. Určitě je dobré nabídnout možnost k setkávání, kde se nejedná o patologické prostředí, kde se mohou setkávat s vrstevníky v bezpečném prostředí.“

Činnosti: „Výchovně vzdělávací se kryjí s organizovanými činnostmi, které jsou hrazené, záleží na rodičích, na finančních možnostech, co rodiče chtějí nabídnout k rozvoji, samozřejmě by se daly nahradit, nemáme přehled, co nabízejí školy.“

Sociálně terapeutické činnosti: „Podmíněné odborností pracovníků, to by mohlo být ke škodě motivace – záleží, jak děti a žáci vnímají potřebu změn v životě, což je hodně individuální, pokud by chyběla motivace, třeba by nejprve navštívili ze zvědavosti, zájem by postupně opadal. Vycházet ze zájmu, ale obecně jsou sociálně terapeutické hodně potřeba.“

Možná spolupráce: „Určitě vzájemná spolupráce dobrá, není pevná, nemáme dostatečné vybavení, aby byla péče efektivní. Vázáno na informovanost rodičů, jsme vázáni podmíněností souhlasem rodičů, tzv. informovaný souhlas, bez souhlasu nemůžeme ani poskytovat zprávy lékařům, zprávy z vyšetření vyzvedají písemně osobně, určují, zda souhlasí s metodickými postupy, to je potřeba nějakým způsobem ošetřit, možnost poradit se o metodickém postupu – rozumím, těžko říct, zatím jsme to neřešili, rodiče nemohou být vyjmuti, pokud jsou naším klientem, aby věděli o návaznosti, že to dítěti prospěje. Můžeme podpořit spolupráci mezi Vámi a výchovnými poradci doporučováním, jinak pokračovat v účasti Vaší organizace při jednáních výchovných poradců. Situace je opravdu složitá, vezměte si, že u nás se čeká na termín třeba dva až tři měsíce.

R6: „Já osobně jsem pevně přesvědčen o tom, že nízkoprahy jsou potřeba, a to nejen nízkoprahy samotné, ale i terénní programy, které my děláme. Jsou určeny pro děti a mládež, které se nachází v obtížné životní situaci, a které mají nějaké problémy. Upřímně, pokud je mladý člověk ve věku vývojové fáze adolescence, má často problémy doma, ve škole, věří vrstevníkům a hledá - dá se říci, že je jich většina. Flákají se po ulici a to je přesně naše skupina. Nízkoprahy nejsou primárně volnočasovky, ale sociální služba. V žádném případě nejsou nahraditelný žádnou poradenskou institucí. Velmi striktně je dodržována dobrovolnost a nízkoprahovost a neznám v současné době instituci, která by toto mohla nahradit. Kroužky se platí, sportovní kluby to taky nejsou - oni nejsou schopny dodržovat pravidla. Z pohledu odbornosti je s dětmi těžká práce, ne každý to zvládá. Naši klienti jsou většinou ze sociálně slabších rodin, jsou často ohroženi sociální exkluzí. Potřebují porozumění, toleranci, netrpět předsudkami, nevytahovat se na ně z pozice vyššího vzdělání, věku. Mít s nimi vyrovnaný vztah, s každým uživatelem se dává dohromady individuální kontrakt, čeho by se mělo dosáhnout během společné práce. Prostředí musí nějakým způsobem oslovovat. V těchto organizacích často pracují lidé, kteří z něj vyšli, setkali se s problémem v rodině - například závislosti. Často, když tam přijdu, ani nepoznám, kdo je klient a kdo pracovník.“

R7: „Každá existující sociální služba, pokud se dělá dobře, přináší pro danou lokalitu některým členům komunity určité zlepšení situace nebo je to určitá prevence, aby někteří členové komunity ať už nevedli zahálčivý život, anebo třeba nepáchali trestnou činnost. Takže ten efekt je tam zřejmý.“

R8: „Nízkoprahy jsou velmi zajímavá služba a je zájem ji podporovat, protože nabízí specifický přístup dostupný uživatelům. Jsme rádi za tyto služby, které umožňují dostat se velmi zajímavým způsobem k mladým lidem a působit na ně. Nízkoprahy jsou potřebný a bude stále snaha je podporovat. Je to jediná sociální služba v Individuálním projektu, kde jde hodně o sociální služby, v pobytovkách jde hlavně o umístění. Nám se spolupracuje dobře, neziskovky pracují dobře, ale ta administrativa pokulhává, toto my se snažíme doladovat, chápeme, že jejich práce je velmi těžká a většinou máme zkušenost, že tam pracují lidé, které daná problematika opravdu zajímá.“

„T“ - technické (technicko - materiální) faktory

Dílčí otázky:

Jakou podobu by mělo mít technické prostředí (materiální vybavení) NZDM „Klub 21“?

R1: *„Nealkoholický bar, kulečnick, podoba restauračního zařízení bez alkoholu, hudební nástroje. Výborný je u centra.“*

R2: *„Jsou z chudých i bohatých rodin, ze sociálně slabých. Ty chudý doma nemají nic. Takže počítače.“*

R3A: *„Blízko centra, jinak asi to není moc pro nás“.* **R3B:** *„ Nemůžu se vyjádřit, asi ideální, že je to blízko centra zařízení, co je baví. Kulečnick asi jo, nealkoholický bar, hry, počítače.“*

R4B: *„My si myslíme, že pro začátek by nebylo špatné, kulečnick, fotbálek, šipky, s tím, že jak si budou povídat, se něco vyvine.“* **R4A:** *„Ne všichni mají schopnosti ze školy, já si myslím, počítač, ne každý ho má doma, to by přivítali.“*

R5: *„Asi počítače, hry, šipky, vycházet z jejich zájmu.“*

R6: *„Záleží, kde je lokalizovaná cílová skupina, my je máme lokalizovaný hlavně na sídlištích, to jsme zjistili, že je dobré. Je důležitý, že to je zadarmo, protože sociální nůžky se rozvírají, a to pekelně, a většina děcek prostě nemá. Dobrý jsou šipky, fotbálek, když se podaří, tak kulečnick, počítače, webovky. Vycházet z toho, co je baví.“*

R7: *„Potřebujete, co je baví, hračky, počítače, potřebují si malovat, číst.“*

R8: *„To je individuální, to si vybírá každá organizace sama.“*

„E“ – ekonomické faktory

Dílčí otázky:

Jakým způsobem jsou přerozdělovány finance státem, krajem, obcí)?

Jaké finanční zdroje je možné využít při zkvalitňování služeb NZDM „Klub 21“?

Co je hlavní překážkou a hrozbou financování NZDM „Klub 21“ do budoucna?

Jak vypadá možná vize financování NZDM „Klub 21“ do budoucna?

R1: „Dávaj na prevenci, ale když si vezmu, kolik dávaj na sport, připadá mi to nespravedlivý vůči těm dětem, ekonomicky se nedosáhne na skupiny, který to potřebujou, město se podivuje, že je částka 50 000,- Kč vysoká na primární prevenci. Na otázku, zda by se mělo žádat o vysvětlení rozpočtu: „Ano mělo by se žádat o rozpočet.“ Na úrovni státu, kraje: „S čím nejsem spokojen nejvíc, je kraj a MPSV. Primární prevenci nepodporují, dávaj neziskovkám, nedělají to kvalitně ty neziskovky. Mně u těch neziskovek vadí, že si tam neberou dobrý lidi. Nemůžete to dělat jako práci, ale být pro něco zapálený a nadšený a to musí být vidět, a pak něco uděláš. V souvislosti s MPSV a primární prevencí: „Stálo by zato společně chtít na koncepci, jo, jo, jsem pro, v oblasti Rodina a ochrana práv dítěte.“

R2: „Já k těm penězům, no nemůžu se moc vyjádřit, ale tak nějak se to přerozděluje, jak se to komu hodí, přehání se dotace na sport, nesmyslně se stavi..“

R3A: „ To není otázka ne na nás jako na ospoďáky, spíš na koordinátora komunitního plánování.“ **R3B:** „ Řeknu jen no comment, samozřejmě všechno se odvíjí od peněz.“

R4B: *Nápady, co udělat v primární prevenci, jakým způsobem, to je obrovský množství, je řada schopných lidí ochotných pracovat za málo peněz, za největší problém považují, že kvůli ekonomice není ošetřena celá republika. To by mělo jít z komunitního plánování. Oni existují systémy včasné intervence. Spolupracujeme s charitou, spolupracovali jsme občanskou poradnou, která skončila, kterou jsme docela využívali. Myslím, že je i povinností komunitního plánování nějaká koncepce, pak žádat o investici, ale to je opravdu o městě jako takovém a jeho ochotě a prioritách hradit či nehradit určité sociální služby. Vím o řadě projektů, velmi dobrých, které zanikly, viz. STŘEP.“*

R4B: „V neziskovém sektoru jsou nadšenější, ale nevydrží u toho, ne že by nechtěli, ale nemají peníze, i když myšlenka byla dobrá, nemohou dál pokračovat, kdežto státní instituce jede pořád.. Zase někdy jsou častěji vyhořelí, ti naši jaksi nejsou vyhořelí, bych řekla, že nejsou. Ospoďáci jsou ochotný nám pomoci, spolupracujeme, možná bych řekla, že mají trošičku víc svázaný ruce, oni třeba samy nemůžou, i když by chtěli, kvůli zákonům. My jsme byli v komunitním plánování, ale v okamžiku, kdy už jsme neměli co předat, jsme vystoupily, nebylo kam dál. Je to bum sem, bum tam, není ucelená koncepce.“

R5: „Ekonomická situace je to, co nás omezuje, máme zastavený příjem dalších odborných úprav, tím převažuje diagnostika, která je omezená, co bylo původní představou, že by měla v budoucnu vypadat péče PPP, to znamená terapie, terapeutické činnosti jsou omezené.“

R6: Lze se vyznat v ekonomické situaci? „Já si úplně nemyslím, že se nelze vyznat. Jsou úrovně, obec, kraj, stát, Evropská unie, zeměkoule. Víte, co to je grantový kalendář? Víte, kolik je rozpočet státu? Kolik města? To by bylo potřeba vědět. Provoz nízkoprahu, aby byl kvalitní, stojí ročně ¼ mil Kč/ rok. Otázka je, jak se přerozděluje celkově ročně státní peníze. Kolik jde na sport, kolik na sociální služby. Jedna věc je, kolik jich je a druhá, kolik jich jde na sociální služby.“

R7: „Co se týká financování, tak zase obecně platí, že když bude míň a míň peněz, tak překročíme nakonec určitou hranici, za kterou budeme muset říct, že některé služby jsou zbytečnější, jejich absence vesměs nebude známá hned, ale objeví se až v nákladech nebo respektive ve výskytu problémů s odstupem třeba pěti, šesti let a to už ti, kteří o tom rozhodují, nemusí třeba příliš zajímat, předpokládejme, že už v té době nebudou nést zodpovědnost za dané území. V současné době by měla být činnost prevenčních služeb zachována, je otázka kolik peněz bude na úrovni státu a kraje k dispozici. Myslím si, že velmi výrazně by se měl podílet místní, v tomto případě Městský úřad v Berouně, protože to je služba, která přináší benefit pro místní populaci.“

R8: „Individuální projekt Středočeského kraje bude pravděpodobně podpořen a asi i nízkoprahy, schvaluje ho MPSV. Až individuál skončí, budou se hledat jiné zdroje, ale kraj chce rozhodně nízkoprahy udržet. V individuálu ale bude na následující období objem finančních prostředků nižší, než v uplynulých letech. Nedovedu si představit, že obce budou financovat hlavní část nákladů na sociální služby, to bude muset dělat kraj, obce by na to asi neměly finanční zdroje. Na Středočeském kraji se dá žádat i na sociálním odboru na primární prevenci, existují také tzv. účelové dotace.“

„P“ - Politicko - právní faktory

Dílčí otázky:

Jak souvisí existence NZDM z politicko - právním systémem?

Jaké se chystají nejzásadnější změny v sociální oblasti do budoucna?

R1: „Na městě a obci dobrý, tam se dá vykomunikovat, tam podpora přijde, na úrovni státu nefunguje, je to blbě nastavený, blbě nastavené parametry pro vzdělávání pracovníků OSPOD. Zvláště tam by měly být vhodný lidi, oni tam dělají úředničinu, ženský se tam nechají unést, sklouzává to k administrativě, lidskost jde stranou. Dětem udělají ty, ty, ty - to udělají maximálně, dohled, děti někdy ani netuší, že se to (krádeže, záškoláctví a tak) nemá dělat, to je jako pro ně normálka, takže ty, ty, ty, nefunguje. Aby tam byly ze státu lidský věci. Byla by dobrá podpora města, spíš než sociálka, to by mohlo být kontraproduktivní, spíš město jako takový, v současné době reálné, mají jasno v přístupu, ale ne s penězma.“

R2: „Chybí systém, V podstatě nevíme, co s nimi. Všichni si myslí, že věznice jsou nápravné zařízení, ale tam nikoho nenapravěj. Potřebují trest, potřebují řád. NZDM by se mělo přiblížit vojenskému drilu, ale tak, aby tam ještě chodily. Některý ne, některý se prostě už nepřizpůsoběj ničemu, půjdou cíleně proti. Nemůže to bejt bez sankcí. Systém chybí, je nefunkční, neprovázaný, my jsme méně kompetentní než Policie, ale stejně chybí návaznost. Oni udělají trestný čin a my nevíme, co s nima. Postih žádnéj, daj je na sociálku, ta neudělá taky nic. Za hodinu třeba krade znovu.“

R3B: „*My jsme v režimu, přenesený výkon statní zprávy, jsme specifický v sociální oblasti.*“ **R3A:** „*My nejsme správný pro tyhle otázky, vyjma spolupráce, která logicky ze zákona vyplývá, čím víc, tím líp, limity jasně dodržené zákonem. Ptala jste se na názor na sociální a právní politiku, já na to řeknu jen noc comment, trend, který je teď nastolen, no comment, nemohu se k tomu vyjadřovat, samozřejmě, odvíjí se to od financí. Já už tu pracuju pěknou řádku let a mohl bych povídat.*“

R4A: „*My úplně nejsme kompetentní se k tomuto vyjadřovat.*“

R5: „*To není otázka pro mě.*“

R6: „*Jak souvisí politicko-právní prostředí s ekonomickým? Úzce. Víte, o čem je politika?*“ O moci a přerozdělování peněz? „*Správně. A peníze přerozdělují politici.*“ *Peníze jsou, ale záleží na jejich přerozdělení, proto musíte za politiky. Apelovat na politiky, na lidskou stránku?* „*A ptát se. Volit strany, které mají sociální služby v programu. Koho volíme je naším zrcadlem?*“ *Tak. Zodpovědní jsme my.*“

R7: „*Ve své podstatě všechno směřuje k tomu, že poměrně zásadní roli budou mít krajské úřady a kraje. Jestliže dneska kraj podporuje z IP a dokonce i u nové služby prosadil, takže byla financovaná, pak je zřejmé, že si myslí, že ta forma nízkoprahového zařízení pro děti a mládež je v dané lokalitě potřebná. Vzhledem k tomu, že financování je šoupnutý jako roční záležitost vzhledem k vazbě na státní rozpočet, o kterém se vlastně rozhoduje každý rok, je to zákon přijímaný pouze sněmovnou, nelze předjímat, jak to bude vypadat, protože od toho se následně odvíjí i podpora z hlediska dotační politiky MPSV. V tuto chvíli probíhá několik, docela zásadních jednání, který se vztahují k účinnosti paragrafu 101, která by měla nabít od 1. 1.2014. V tuto chvíli už jsme konstatovali, že tam bude potřeba nějaké restrukturalizace a pravděpodobně dojde k odložení tohoto ustanovení, ne-li k jeho zrušení. Jestliže máme dneska dotační politiku takovou, že se ptáme krajů a ti prostě řeknou, chtějí financovat například svoje přímo řízené pobytovky jako prioritu, což je případ Středočeského kraje, tak pak se samozřejmě může stát, že prostě řekne, že jsou služby, že řekne, které financovat nechce. My bysme chtěli, aby kraj dělal plán, tzn. Střednědobý plán rozvoje, existence sociálních služeb, tak prostě by mělo mít,*

popisovat nějakou poptávku, která v daném území je, a mělo by popisovat jakým způsobem na ní má být odpovězeno, a to všechno ve vazbě na dostupné zdroje.“

Vycházet z komunitního plánování? „Přesně tak. Tím, že vlastně je to bohužel záležitost každoroční, tak je to bohužel pro poskytovatele svým velmi nejisté. Pobytovky mohou mít jakousi jistotu, když ty lidi jsou tam nějakým způsobem závislí životem, že bude ta snaha a ty finance nějakým způsobem získat. Na druhou stranu tyhle ty nízkoprahová zařízení, budou asi, to je můj osobní názor, tlačena, aby se napojily na místní radnici. Co se týká výzev, to je otázka principu hospodaření, ty jsou upraveny na úrovni obce místními zastupiteli a samozřejmě se řídí nějakými právními principy. Co se týká chtění nebo nechtění určitých služeb, to je prostě v zásadě to, že se dnes neříká a a b dohromady. Všichni chtějí všechny sociální služby, ale když se zjistí, kolik to stojí, řeknou, že to stát musí zaplatit. Ale ono to takhle není. Primárně se musí říct, zejména u takovýchto prevenčních služeb, že obec bude dělat to a to, chcete to a nechcete to. A když to chce, tak si musí zaplatit. A stojí to tolik a tolik. Pakliže tohle se neudělá, bude se to přehazovat, tak pak se tenhle systém nemůže zlepšit. Občanské sdružení by podle mého názoru nemělo poskytovat nic. Občanské sdružení slouží pro sdružování občanů, aby si realizovali nějaké svoje zájmy, a to občanské sdružení si to má zaštitit a zajistit pro ty svoje členy. Předpokládám, že ty rodiče a ty děti nejsou Vašimi členy. To je první věc. Jste podnikatelská jednotka, byť ve formátu, který je nepodnikatelský. Podnikatel neznamená, že musí dosahovat zisky, ale je to určitý náhled na to, že něco děláte, to co děláte, přináší někomu nějaký benefit a ten pro koho to děláte, by měl být ochoten zaplatit za to nějakou cenu, která Vás minimálně stojí to, co děláte (provozní náklady, proškolení zaměstnanci). Bud' seženete peníze nějakým méně konfliktním způsobem, třeba z projektu, což se asi děje. No, ale za dva, tři roky tohle bude minulost. Vy si budete muset říct: máme ty a ty náklady, stojí to tolik a tolik a s tím musíte jít na trh, tedy za panem starostou. Říct, je to tak, že tady máte jasný benefit (počet dětí) a dát ty argumenty, ale stojí to 1,5 mil korun za rok. A za miň to nebude. Chcete to? Bud' je odkázete na státní subvence, že to chcete, ale ať to stát zaplatí, tak se na to můžu vykašlat, protože, abych provozovala něco a financovala to ze svého rodinného rozpočtu, to může udělat jedině blázen. Není to dožadování, vy jste se rozhodli v této oblasti podnikat, je to neziskový, jste ochotní to dělat nula od nuly, nepotřebujete mít ty velký zisky, ale musíte trvat na tom, že to stojí tolik a

tolik. Na druhou stranu tady máte partnera, město, stát, ministerstva u něj se ucházíte o podporu. Já jsem po Vás nechtěl, abyste něco dělali, kraj jo, což vyjádřil formou individuálního projektu a třeba na konci řekne na konci IP, že za současných podmínek už na tom dál nebazíruje a nechce to podporovat. A město může říct, já to taky nechci. A může se stát, že nakonec řeknete, prostě nízkoprah za těchto podmínek končí. A jednoho dne se postavíte před panem starostou, může to být samozřejmě i forma nátlaku, chceš to, nechceš to, jestli jo, potřebujeme takové peníze a takhle to chceme i do budoucna. Jsme schopný transparentně říct svoje náklady, máme normální platy, na druhou stranu nepodsekáváme péči. Chceš, nechceš a musí prosadit, že si to zaplatí. To je jediná jeho cesta.“ Překvapení odkazu na město: „Ale to je přesně ono, jsem já schopen se dozvědět, že ve Vašem městě je taková a taková potřeba. To snad má být v komunitním plánu města, ten si samozřejmě schvaluje městská rada a zastupitelstvo, a kdyby dodržovaly regule, tak má obsahovat i ekonomickou analýzu a ekonomické zajištění. Jestliže napíšou, že toto má financovat stát, je to stejná hloupost, jako když napíšou, že to zaplatí Kelnerova nadace Sirius nebo někdo takovej. Oni maj právo mluvit za donátory? Ono je to všechno strašně jednoduchý, tady končí zdravěj rozum a všichni čekaj, že tady je nějaký velkej bazén a momentálně na něm někdo sedí. Ale ono je to možná tak, že ten bazén je prázdněj nebo možná tam jsou nějaký vlčáci, kteří čekají, že si peníze rozeberou, každěj sám pro sebe. Je to taky o tom, jak to vnímáme v rámci Středočeského kraje. Možná bude muset druhá strana zjistit, že si to bude muset dělat sama nebo se dohodnete. Prostě jednoho dne, najdou cedulku, že jste skončili a až děti rozbijou třetí lampu a dostane se to ke starostovi, ta to dojde, to jsou ty děti, ti vandalové a proti nim je potřeba zasáhnout. A buď tam budete Vy, občanská společnost a budete říkat, vždyť to jsou naše děti, proč je kriminalizujete. Je to běh na dlouhou trať, ale já mám pocit, že neustálé ustupování v zájmu klienta dlouhodobě škodí.“ Takže radíte spíš odvahu: „Máte pravdu. Je to jako, když si rodina řekne: postavíme si hrad. A zaplatí to český stát – památkáři a z cestovního ruchu. Říct si, co chci, kolik to stojí a kolik mám peněz. Když budu chtít bazén, město také řekne, to je super, přijdou si zaplavat, ale ať to zaplatí stát.“ Něco jsme vytvořili: „Taky můžete slavně skončit. Takže potřebnost poskytované služby, MPSV spravuje baget a snaží se ho rozhodit mezi poskytovatele. Kraj se k tomu staví, jak se staví (kdyby se stavěl dobře, řekne, chci to, nechci to), město se

k tomu staví, jak se staví (chci, podívejme se, kolik dá stát a pak mi to dofinancujeme. Mít kalkulaci, kterou minimálně potřebujete.“ Ideální varianta je ¾ mil. „Pokud budete mít málo, jste ještě ta služba nebo jste klubík, a co když Vám přijde inspekce? Velmi dobré si srovnat, kde je ta hranice. Pak je to na pokutu. Buď mám nějaká pravidla a standardy kvality nebo jdete do rizika, že děláte něco špatně. Správně se zabýváte, co bude dál. Otevřené ruce Evropské unie končí. Co kdybyste otevřela, co je ožehavé? V určitých případech ten nízkoprah má podobné charakteristiky, může se stát pro Beroun nepotřebný.“ Stavět se jako k podnikatelské činnosti? „Samozřejmě. Neprodávejte se pod cenou. To zaprvé. Kde je minimální hranice, která je pro nás akceptovatelná, jinak bude nízkoprah zavřen. Vždy by to měla být nejnižší subsidiární úroveň – obec, kraj MPSV v minimálně. Ale nebudou platit? Nebude, v klidu a bez emocí. Až bude nějaký systém, nějaká síť, budete mít možná na něco nárok, ale zatím je to takto jednoduché.“

R8: *„To je spíš pro politiky, ti přerozdělují.“ A máte nějaký osobní názor? „No, záleží na tom, co většina z nás preferuje.“ Myslíte voliče? „Ano, záleží, koho volíme, jaká je hospodářská politika celého státu. Ale, i když mají sociální politiku jako součást programu, stejně se děje něco jiného.“*

Závěrečná část rozhovoru

Dílčí otázka:

Co je největším přáním dotazovaných respondentů v souvislosti s problematikou pomoci dětem a mládeži v nepříznivé sociální situaci?

R1: *„Těžká otázka, aby se mohlo včas pomoci dětem, která přistupuje individuálně, ale i ve skupině. Je to systémová chyba, to není státem ošetřeno, někdy je potřeba, aby někdo nastoupil hned, je to těžké, jak se to ošetří, zase jsme u koncepce. Školy v Berouně informovaný a ozvou se, výborně spolupracují, Jindra Zemanová, hned se ozvou, začít spolu s jednou školou a předat zkušenosti. Aby to učitel poznal a neřekl, nic to není.“*

R2: „Nejvíce bych si pro děti přál pevné rodiny, rodinné zázemí, kde děti mají své povinnosti, musí něco dělat, a přitom se jim rodiče věnujou a mají na ně čas. Aby rodiče ustoupili trochu ze žití svých požitků a byli skromnější.“

R3A: „ Aby měly kde bejt, aby nepřišly do styku s trestnou činností, aby měly ten správný směr. **R3B:** „Z naší práce, ospoďáckýcký práce, my vlastně zachycujem důsledky toho, co se děje, přál bych si, aby sme nemuseli mít tuhle asi svoji klientskou skupinu a to je asi z našeho pohledu, aby sme měli co nejmíň případů svářených rodičů. Problematika rozvodovosti? „ Rodiče si na dětech často vyřizují účty.“

R4B: „Aby u nás žádný neskončil, aby to vždy zvládli, aby se nedostávali až k trestné činnosti, aby oba rodiče pracovali, i když jsou rozvedeni, nebo aby jeden pracoval a druhý se staral.“

R5: „Aby byly spokojené, aby žily bez obav, pochybností, přibývá úzkostných dětí, trpí nedostatkem komunikace v rodině, což přináší dnešní doba, rodiče jsou samy pod vlivem stresu, mnohé děti to opravdu nemají jednoduché, aby nastala větší pohoda u dětí, větší uvolnění spokojenost v různých oblastech života.“

R6: „Dobrý rodinný zázemí, aby našly správný směr, kvalitní systém ochrany, aby se setkávali s porozuměním, aby nebyli na okraji.“

R7: „Fungující rodiny, podnětné prostředí.“

R8: „Aby rizikové děti a mládež, aby se jim podařilo najít správný směr.“